N°. 191. 1861.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is ... ; van de Courant alleen f 20 ... alleen f 15.

De prijs der advertentiën is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

ZATURDAG 17 AUGUSTUS.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

(Staatsblad n°. 61.) *BESLUIT van den 31sten Julij* 1861, *houdende aanwijzing van de gemeente* Neuzen *in* Zeeland *tot losplaats van steenkolen bij invoer langs alle rivieren en kanalen.*

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordragt van Onzen Minister van Finantien, dd. 27 Julij 1861, n°. 35, In- en Uitgaande Regten;

Herzien het Koninklijk besluit van den 12den Junij 1839 (*Staatsblad* n°. 22);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Bij uitbreiding van § 1 en 2 van genoemd besluit, de gemeente *Neuzen* (*Zeeland*) aan te wijzen als losplaats voor steenkolen en kolengruis, bij invoer langs alle rivieren en kanalen.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 31sten Julij 1861.

WILLEM.

De Minister van Finantien,
VAN TETS.

Uitgegeven den *tienden* Augustus 1861.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN.

Bij den Minister van Binnenlandsche Zaken is, ten behoeve der noodlijdenden door den watersnood, ontvangen:

1°. van wege Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, als Grootmeester Nationaal der orde van vrijmetselaren in Nederland, onderhoorige kolonien en landen, drie wissels, te zamen groot L. 199.11.3, aan Z. K. H. overgemaakt door den heer C. J. Brand, aan de Kaap de Goede Hoop; zijnde het bedrag der giften van vrijmetselaren daar te lande;

2°. van den Minister van Buitenlandsche Zaken:

a. bijeengebragt door de zorg van den heer Emil Rumpf te Harburg met de medewerking van de heeren J. F. H. Witt, consul der Nederlanden aldaar, Günther en Behrend, Matthie Matthiesen en Cie., F. Rohr en Knoop en Elkan en Cie., na aftrek van onkosten, een wissel groot f 324.56;

b. gestort bij Zr. Ms. zaakgelastigde te Kopenhagen, als: door den heer C. Ploug, mede-hoofdredacteur van het dagblad *Faedrelandet* 6 Rd., zijnde eene gift van 5 Rd. van F. F. en eene van 1 Rd. van S., en door den heer Liebe, advocaat bij het hoogste geregtshof aldaar, 2 Rd., mede bij de commissie voor inzameling van giften, voor de Christenen van Syrie, na afsluiting der rekening en verantwoording ingekomen, f 18.435;

c. door de regering van Saksen-Weimar ingezonden aan Zr. Ms. gezant te Berlijn, wegens in dat Groot-Hertogdom ingezamelde gelden, een wissel groot f 1891.64;

d. gestort bij den consul-generaal der Nederlanden in Zwitserland, door den heer G. Jayez te Lausanne, wegens ingezamelde giften f 25.27;

e. nader ingezameld door den heer F. Werner te Hannover en gestort bij Zr. Ms. gezant aldaar, Th. 14.6 5 gr.;

f. slotbedrag der door den Nederlandschen consul-generaal te Stuttgart ingezamelde en overgemaakte gelden, een wissel groot f 60.

In de giften hiervoren onder lit. *a* vermeld is bijgedragen door:

Ober-Amtmann Compe, Th. 4;
Lehrer Grunewald, Th. 1;
Ed. Meinecke, Th. 0.15½;
Günther & Behrend, Th. 25;
W. Kaula, Th. 2;
Abends, Th. 1;
H. H. G. Rübke, Th. 1;
Reinwald & Schübler, Th. 1;
Gastwirth Steffens, Th. 1;
H. H. F. Schmidt, Th. 1;
G. D. Heijen, Th. 1;
E. Büttcher, Th. 0.10;
Gastw. W. Cohrs, Th. 1;
Georg Reuck, Th. 1;
W. Krause, Th. 1;
Mergen, Th. 1;
P. . . ., Th. 0.10;
General-Superintendent Goeschen, aus dem Klingelbeutel, Th. 1.20;
H. Siercke, Th. 0.15;
C. Reith Wwe., Th. 0.10;
L. Hastedt, Th. 1;
H. Eddelbüttel, Th. 1;
D. C. W. Bleek & Sohn, Th. 1;
J. Lepiex sen., Th. 0.15;
G. E. . . ., Th. 0.15;
F. Kabus, Th. 0.15;
T. Hastedt Wwe., Th. 1;
H. Lüden, Th. 0 15;
Penz, Th. 1;
J. Bornemann, Th. 1;
B. & R. . . ., Th. 1;
J. Witt, Th. 1;
J. Katzenstein, Th. 0.10;
R. A. Schenck, Th. 0.10;
C. F. . . ., Th. 0.15;
Wilh. Rübke, Th. 1;
O. E. Henne, Th. 0.20;
F. A. Castens, Th. 1;
B. Molter, Th. 0.15;
Louis Jacobson, Th. 1;
Reichenau, Th. 0.15;
J. Aljes, Th. 0.10;
C. J. T. Reibenstein, Th. 1;
Ad. Meijer, Th. 0.15;
J. H. C. Volker, Th. 0.10;
C. Appuhn, Th. 0.15;
O. Scharf, Th. 1;
F. W. A. Fesche, Th. 0.15;
Francke & Sprung, Th. 1;
Th. Schaller, Th. 1;
Müller, Th. 0.10;
Kulemann, Th. 0.15;
A. . . ., Th. 0.10;
Trang Hessenmüller, Th. 1;
A. Wegenir, Th. 0.15;
E. Hackländer, Th. 0.15;
N. P. . . ., Th. 0.10;
Uhlhoff Wwe., Th. 0.10;
H. Maack, Th. 0.10;
L. H. Messerschmidt, Th. 0.15;
Ulrich & Anschütz, Th. 1:
Th. Bleck, Th. 0.15;
N. W., Th. 0.05;
C. W. A. B., Th. 0.10;
Carl Mülder, Th. 1;
H. Bilton, Th. 0.15;
P. Albers, Th. 0.15;
Lowes, Th. 0.15;
J. G. Scharlemann, Th. 1;
G. Tröglen, Th. 0.10;
W. Wunst, Th. 0.10;
Td. Vollbrecht, Th. 0.15;
W. Hoffesommer, Th. 0.10;
B. Liefers, Th. 0.10;
Wattenberg dr., Th. 0.15;
Trölsz, Th. 0.10;
P. & B., Th. 0.15;
P. Ulrichs, Th. 0.15;
Aug. Bollmann, Th. 6;
C. Wülfken, Th. 0.10;
G. Vogt, Th. 0.10;
Kirchhoff, Th. 0.15;
Neuburg, Th. 2;
C. H. Krous, Th. 1;
Aug. Eickemeijer, Th. 1;
A. Meijer, Th. 1;
L. Grube, Th. 0.10;
H. Grube, Th. 1.10;
H. Grube Wwe., Th. 0.10;
A. Levy, Th. 0.15;
Chr. Strumper, Th. 1;
G. H. Strumper, Th. 1;
A. B. C., Th. 0.20;
Kloppenburg, Th. 0.20;
Strube, Th. 1;
H. W. Goebel, Th. 0.10;
H. F. G. Sahling, Th. 0.10;
J. C. Harms, Th. 0.10;
R. S. Heins, Th. 1;
J. Rosenberg, Th. 0.10;
A. H. G. Muncke, Th. 1;
Stromeijer, Th. 1;
L. Wg., Th. 1;
A. Bergmann, Th. 0.15;
L. W. Branner, Th. 1;
J. D. Westedt, Th. 1;
Frau Majorus Lüdeche, Th. 0.10;
H. Holtermann, Th. 1;
Th. Belz, Th. 0.15;
H. A. Ernst, Th. 1;
Koeber, Th. 0.15;
V. Jeinsen, Th. 0.15;
Fritz Klasger, Th. 0.10;
H. G. Koch, Th. 1;
Albert Cohen, Th. 1;
W. Rust, Th. 0.10;
J. H. Schritzmeijer, Th. 1;
O. Müller, Th. 1;
Fleischmann & Andriesen, Th. 1;
J. G. Gulich, Th. 0.15;
J. Reusmann, Th. 0.10;
Wilh. Freese, Th. 0.15;
E. Nöldecke, Th. 0.15;
C. Harms, Th. 0.5;
J. H. Bornhorst, Th. 0.5;
W. Schwarze, Th. 0.15;
Heins, Th. 1;
W. D. Rogge, Th. 1;
Rp., Th. 0.15;
Scheibel, Th. 1;
Bösch, Th. 0.5;
F. Warnstorff, Th. 1;
R. G. K. C., Th. 5;
Müller, Th. 1;
J. F., Th. 0.10;
P. Lieckert, Th. 0.10;
J., Th. 0.15;
Tewes, Th. 0.10;
E. Eddelbüttel, Th. 1;
Elkau & C°., Th. 10;
Tolle, Th. 0.15;
Dubbels, Th. 0.10;
J. F. Hell, Th. 0.10;
F. Thörl, Th. 1;
D. Heidstmann, Th. 1;
H. Bergmann, Th. 0.5;
Ferd. Roch, Th. 1;
H. Schultz, Th. 0.5;
G. H. Bethje, Th. 0.5;
C. A. Rumpf & C°., Th. 1;
Edl., Th. 0.15;
J. D. Mathae, Th. 0.10;
C. Gereke, Th. 0.15;
G. 10 Sg., Hgh. 5 Sg., H. M. 5 Sg., Th. 0.20;
W. 5 Sg., E. 5 Sg., K. 6 Sg., Th. 0.16;
K. 5 Sg., B. 5 Sg., Th. 0.10;
W. Buddenberg, Th. 1;
Louis Riesel, Th. 0.15;
P. H. Driehaus, Th. 0.16;
Wasserbau-Inspector Logus, Th. 4;
F. Rohr & Knoop, Th. 10;
Mathie Matthiessen & C°., Th. 10;
Hafenmeister Sturge, Th. 1.15;
Jonas Blumenthal, Th. 2;
Frau S. Elkan, Th. 1;
Bürgermeister Grambraht, Th. 1;
C. C. E. Jochheinn, Th. 2;
durch die Redact. d. Elbzeitung, Th. 1;
Jacob Nordheim, Hamburg, Th. 1;
H. Hafenkamp, Th. 1;
Frau Löwenberg, Th. 1;
Emil Rumpf, Th. 5.

RIJKSCOMMISSIE VOOR STATISTIEK.

(*Zitting van 13 Augustus 1861.*)

Tegenwoordig de heeren van Dijk, von Baumhauer, Alstorphius Grevelink, van Cappelle, Zeeman, Smissaert, Obreen, van Voorthuysen, Mulder, de Bruyn Kops en Sloet tot Oldhuis. Afwezig met berigt van verhindering de heeren Vissering, Wttewaall, Willer en Nedermeijer van Rosenthal.

De heer Obreen heeft zich, op uitnoodiging der vergadering, met de leiding der werkzaamheden belast.

Voor kennisgeving is aangenomen een schrijven van den Minister van Justitie, houdende mededeeling, dat Z. Exc., na de laatst daaromtrent ontvangen inlichtingen, zich zeer wel kan vereenigen met de zienswijze der Rijkscommissie nopens de eenvormige uitgaaf der officiele statistische bescheiden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft haar gevoelen gevraagd betrekkelijk de inrigting eener doeltreffende *statistiek van de landverhuizers*. Dit onderwerp zal worden overwogen door de heeren van Voorthuysen, von Baumhauer, Alstorphius Grevelink, van Cappelle, Smissaert en Obreen.

Met belangstelling is kennis genomen van opmerkingen, door den heer R. van der Bruyn, hoofdonderwijzer te 's Hage, medegedeeld aangaande de *statistiek van het schoolverzuim*.

Onder de nieuw ingekomen stukken waren, behalve onderscheidene statistische bescheiden van buiten 's lands, vier nieuwe bladen van de topographische en militaire kaart des Rijks; eene nieuwe kaart der provincie Groningen door K. van Rijn; een verslag van het gevangeniswezen op Curaçao gedurende 1860; een staat, aantoonende de voornaamste bijzonderheden betreffende den algemeenen gezondheidstoestand in Drenthe gedurende 1860; een catalogus der archiven en boekerijen van het provinciaal bureau van statistiek en de commissie voor de statistieke beschrijving van Groningen; de verslagen van den toestand der provincien in 1860, behalve uit Noordholland en Groningen; eenige gemeenteverslagen over 1860, enz.

Aan de orde van behandeling waren de *statistische tabellen betreffende het politiewezen*, over wier inrigting de Rijkscommissie geraadpleegd is geworden door den Minister van Justitie. De subcommissie, met de voorbereiding van het onderzoek belast, achtte het, ter verkrijging van meer verband met de statistiek van het regts- en gevangeniswezen, wenschelijk, dat deze tabellen jaarlijks in het licht mogten verschijnen als bijvoegsel tot de geregtelijke statistiek. Gelijktijdige bewerking en uitgaaf zou, naar zij zich voorstelde, de waarde verhoogen dezer voor de beoordeeling van de waakzaamheid der politie zoo nuttige bescheiden. Voorts wees de subcommissie op het gewigt van tot nog toe ontbrekende opgaven omtrent de sterkte der politiemagt; bekendheid met den omvang van het personeel, in betrekking tot de grootte en den aard der bevolking, zoude een middel kunnen zijn om over de meerdere of mindere werkzaamheid der politie te oordeelen. Niet zonder belang ware ook eene mededeeling der sommen, die op de begrootingen van het Rijk en de gemeenten voor de politie zijn uitgetrokken. De over 1858 verschenen tabellen onderscheiden zich gunstig, doordien zij gemeentesgewijs zijn ingerigt, hetgeen boven de bloote vermelding van verzamelingcijfers voor de provincien de voorkeur verdient. Bij de vermelding der misdrijven meende de subcommissie dezelfde verdeelingen, als in de geregtelijke statistiek voorkomen, te moeten aanbevelen. Hierdoor zouden min juiste voorstellingen worden ontweken; en, vreesde men op die wijs te vervallen in te groote omslagtigheid, dan kon men alleen voor de voornaamste misdrijven dezelfde kolommen aannemen, doch de minder gewigtige in ééne kolom zamenvatten. Ook scheen haar eene splitsing der vreemdelingen, naar gelang die òf terstond, òf na te zijn toegelaten, over de grenzen worden gebragt, niet onbelangrijk. Eindelijk meende zij hier en daar, ter verduidelijking, eenige wijziging in den vorm der tabellen te moeten aanraden. — De vergadering heeft zich, na beraadslaging, vereenigd met deze beschouwingen, welke aan den Minister van Justitie zullen worden voorgedragen. De meerderheid was van gevoelen, dat het nut eener door sommige leden verlangde uitbreiding dezer tabellen tot de overtredingen van plaatselijke politieverordeningen niet zoude opwegen tegen den verzamelingsarbeid, daardoor te veroorzaken.

Er is daarna beraadslaagd over het verslag der subcommissie, die de bedenkingen had overwogen, door het Departement van Finantien ingebragt tegen den wensch naar meerdere uitvoerigheid der maandelijksche *overzigten van den in-, uit- en doorvoer der voornaamste handelsartikelen*. Overeenkomstig de conclusien van dit rapport is besloten, nogmaals eene poging te beproeven, ten einde die overzigten in waarde en bruikbaarheid voor den handel te doen toenemen. Met eerbiediging der inzigten van Z. Exc.'s ambtsvoorganger zal de aandacht van den tegenwoordigen Minister met nadruk voor dit aangelegen onderwerp worden ingeroepen. De overzigten, gelijk die thans in de *Staats-courant* verschijnen, zijn voor den handelaar van zeer gering nut; daarin toch worden inderdaad te weinig artikelen van het tarief en in 't algemeen te globale cijfers aangetroffen. De commissie zal trachten op nieuw te doen uitkomen, dat de behoefte aan meer volledige maandberigten nopens den in- en uitvoer levendig wordt gevoeld; zoo zelfs, dat men poogt, door bijzondere plaatselijke opgaven, gelijk bijv. in het *Amsterdamsch Handels- en Effectenblad* voorkomen, in de leemte te voorzien. Die opgaven leveren ook het bewijs, dat uitvoeriger mededeelingen spoedig te leveren zijn. Wel verschijnt in het najaar de bekende algemeene statistiek van handel en scheepvaart over het vorige jaar, een werk dat gewis voor wetenschappelijk onderzoek groote waarde heeft en veel administratief belang voor het bestuur der in- en uitgaande regten; maar voor den handelaar komt het er op aan, zoo nabij mogelijk bekend te zijn met den handelsloop van het oogenblik, om door die kennis in zijne ondernemingen te worden geleid. De mogelijkheid eener vrij spoedige en tevens uitvoerige mededeeling, ook voor den algemeenen in- en uitvoer des rijks, wordt intusschen voldoende aangetoond door de geregelde publicatien, die in sommige andere Staten, met name in Engeland, plegen te geschieden. En de commissie meent zich te mogen vleijen, dat de middelen om eene voor den handel zoo nuttige en geriefelijke uitbreiding der maandelijksche overzigten tot stand te brengen, al mogten ook de tegenwoordige krachten daartoe ontoereikend zijn, zonder veel bezwaar, zouden kunnen worden gevonden.

Naar aanleiding van een vroeger vermeld voorstel van den heer Alstorphius Grevelink heeft deze, met de heeren Sloet tot Oldhuis, de Bruyn Kops, von Baumhauer en Buys, zich belast met het ontwerpen van een schrijven, waarbij de Rijkscommissie van den Minister van Binnenlandsche Zaken eenige mededeeling zal verzoeken omtrent de inrigting en de werking der *provinciale bureaux van statistiek*.

Het voorstel van den heer Sloet tot Oldhuis betrekkelijk eene statistiek der *esschen* of *enken* is ter overweging aanbevolen aan den voorsteller met de heeren Vissering, Wttewaal en Alstorphius Grevelink.

Nopens het voorstel van den heer Buys ter verkrijging eener *statistiek van de waterschappen*, heeft de vergadering de voorlichting verlangd van de heeren Buys, de Bruyn Kops en van Voorthuysen.

In deze zitting is wijders nog de inrigting der Rijkscommis... sprake gebragt. Terwijl reeds meermalen was gevoeld, dat die... ten aanzien van sommige punten voor verbetering vatbaar zou... heeft men er zich thans rekenschap van gegeven, in hoe ver de ver... ondervinding voldoende is om reeds eenige voorstellen tot wijzig... bestaande voorschriften aan de Regering te onderwerpen. Bi... voorloopige wisseling van gedachten over wenschelijke hervor... bleken de leden eenparig van oordeel te zijn, dat de tijd ge... om eene herziening van het organiek besluit betreffende de ... missie opzettelijk voor te bereiden. De heeren Vissering, va... huysen, Buys en von Baumhauer zijn uitgenoodigd de verg... hieromtrent te dienen van raad.

Daarop werd de zitting gesloten.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den* 16*den Augustus* 1861.

Het tweede bijvoegsel tot deze courant behelst een verslag ... verhandelde in de zitting der Eerste Kamer van heden.

Verslag van de verwachtingen van den oogst in de provincie Frie...

Tarwe. Ofschoon ten gevolge van het natte najaar van 186... vele insecten en slakken, de tarwe hier en daar wat te dun is... komen, belooft zij vrij algemeen eenen goeden oogst.

Rogge. Niettegenstaande dit gewas in het voorjaar veel van de... weêrsgesteldheid en vochtigheid heeft geleden, staat het bijna ... bijzonder gunstig.

Garst. Omtrent deze graansoort loopen de meeningen zeer ... want in sommige oorden heeft men grond om te vermoeden, ... oogst overvloedig zal zijn, terwijl in andere streken dit gewas ... tegenovergestelde opvattingen aanleiding geeft. Over het gehe... men stellen dat de garst goed staat. De zomergarst staat even w... dan de wintergarst.

Haver. Alle berigten deelen mede dat de haver zeer voordeeli... en een ruimen oogst belooft.

Koolzaad staat over het algemeen gunstig en heeft de vrees, ... het ongunstige voorjaar aanleiding gaf, beschaamd, zoodat m... zeer goeden oogst te gemoet ziet.

Vlas is veel uitgezaaid en, indien geene onvoorziene rampen h... fen, rekent men algemeen dat deze verbouw voordeelige resulta... opleveren.

Cichorei belooft een tamelijken oogst.

Erwten zijn zeer schaarsch uitgezaaid en hoewel zij in het beg... gunstig stonden, heeft de verbeterde weêrsgesteldheid ook hierop ... gewerkt, zoodat zij goed beloven.

Boonen. Ofschoon zij zich in den laatsten tijd vrij wat hers... gelooft men toch dat de uitkomsten slechts middelmatig zullen z...

Aardappelen. Dit gewas heeft overal uitmuntend getierd. Da... soorten leden veel van de bekende ziekte, en ook onder de latere ... begint zich deze kwaal op onrustbarende wijze te openbaren.

Boekweit. De zandboekweit staat overal zeer gunstig. Ook de ... boekweit, hoewel laat uitgezaaid, laat zich gunstig aanzien.

VERSLAG *van de verwachtingen van den oogst in de p...* Overijssel.

Hoezeer het voorjaar koud was, zoo veranderde het weder ... genoeg ten goede, om, behalve wat de *vruchtboomen* betreft, een ... gunstigen oogst te verwachten; maar in de vorige maand werd d... wachting ten gevolge van de veelvuldige regenvlagen voor een aan... deel te leur gesteld.

Die invloed deed zich, zoo als uit de volgende bijzonderheden ... het meest op de *aardappelen* en het *hooi* gevoelen.

Van de *tarwe* verwacht men, op weinige uitzonderingen na, e... stig verbouw, en slechts van zeer enkele zijden wordt van scha... slagregens melding gemaakt. In de omstreken van Olst heeft de ... nog al door slakken geleden en belooft daardoor minder.

Het *rogge*-verbouw liet zich aanvankelijk uitmuntend aanzien, ... was zwaar geladen, en waar de slagregens zich niet te dikwerf ... den, is de verwachting niet te leur gesteld, maar in de meeste ... was dit het geval en bragt de regen veel schade aan. De oog... wel wat zaad als stroo betreft, zal over het algemeen niet bo... middelmatige zijn. Het stroo is lang.

Ook op de *garst* oefenden de regens invloed uit, hoezeer nie... mate als op de rogge. Men verwacht, vooral in de hooge ... nog een gunstig verbouw.

De *haver* staat uitmuntend.

Van *koolzaad* en *vlas* wordt een vrij goed verbouw verwacht.

De eerste snede van de *klaver* was door het koude voorjaar ... maar de tweede zeer goed.

Het veenbranden is in de lage streken eenigzins door den r... lemmerd en de *boekweit* werd laat en in mindere hoeveelheid dan g... uitgezaaid.

Veen- en *zandboekweit* zijn echter beide welig opgeschoten en ... niettegenstaande de vele hagelbuijen en regenvlagen, nog vo... uitkomsten.

In de maand Julij openbaarde zich de ziekte in de *aardap...* vroeger zeer gunstig te velde stonden. Zij nam bij de vele reg... in de lage streken snel toe, en thans is de plant zoo algeme... tast, dat althans de vroege soorten een slecht gewas leveren. ... appel is klein van stuk. Van de latere soorten heeft men nog ... verwachtingen, hoezeer ook het loof van deze niet vrij van be...

Op de hoog gelegen weilanden is dit jaar veel gras gegro... was niet het geval in de lage streken, waar de landen een groo... van het jaar onder water stonden.

De *hooi-oogst* is ook door den regen belemmerd en slechts w... kwam droog binnen. De hoedanigheid van het vroeg ingeza... uitmuntend, maar het meeste wordt niet droog. Hier en daar ... de lage landen langs de Vecht kan de hooi-oogst als geheel mis... den beschouwd.

De vorst in het voorjaar is oorzaak van eene geringe opbr... *appelen* en *peren* in alle gemeenten der provincie zonder uit... Min of meer gaat het dit jaar evenzoo met andere vruchten.

Verslag van de verwachtingen van den oogst in het Hertogdom Limburg.

Tarwe. Deze beloofde aanvankelijk schoone uitkomsten, dan zij kreeg door de weêrsgesteldheid in het laatst van Mei een al te sterken groei, ging na de regens van Junij liggen, werd ten gevolge van dien op sommige plaatsen aangetast van het zoogenaamd *spijkel*, dat stroo en graan verslindt, en levert nu in 't algemeen maar een middelmatigen en in deugdzaamheid te wenschen overlatenden oogst op. Dat neemt niet weg, dat in sommige streken het natte weder van minder ongunstigen invloed op dit gewas geweest is, en dat er gemeenten zijn waaruit men meldde, zelfs uit gemeenten waar de velden aan de rampspoedige overstroomingen van dit jaar hebben bloot gestaan, dat de tarwe goed zou uitvallen. Over het tarwestroo is men vrij algemeen tevreden.

Rogge. Hoezeer er uitzigt bestond op schoone uitkomsten, schijnt dit echter niet in werkelijkheid te zijn. Dit gewas onderging denzelfden invloed als de tarwe. De aren waren niet goed gevuld; bovendien stonden hier en daar de roggevelden dun bezet. Desniettemin kan men zeggen dat ook de roggehalm in het algemeen bijzonder veel oplevert. De opbrengst van den korrel blijft beneden die van een gewoon jaar.

Haver. Zij staat buitengewoon schoon en belooft bij gewenschte droogte een rijk beschot.

Gerst. De wintergerst is almede wat vroeg gaan liggen. Zij heeft mede eene buitengewone opbrengst van stroo, maar is, gelijk de rogge, klein van korrel en heeft dan ook niet aan de verwachting beantwoord. De zomergarst staat tot heden algemeen gunstig en belooft een ruimen oogst.

Spelt brengt veel aan stroo op, maar, gelijk de wintergarst, weinig graan.

Boekweit staat insgelijks naar wensch en wordt gezegd meer dan verleden jaar te zullen opbrengen. Daarvoor zal het echter droog weder behooren te blijven.

De oogst van de verschillende oliegevende zaden, voor zoover die binnen is, wordt redelijk genoemd. Van de zaden die nog moeten gewonnen worden verwacht men gelijke uitkomst.

Hooi. De hooi- en weilanden waren buitengewoon goed bezet. Hun oogst is rijk geweest en men koestert ook de hoop op goed nagras. Alleen wordt de opbrengst van lage gronden niet geroemd.

Klaver heeft veel hooi in de meeste streken althans opgeleverd, doch belooft niet veel zaad.

Vlas. Aanvankelijk was het aanzien dezer plant ongunstig. Sedert eenigen tijd echter voorspelt zij een tamelijk goeden oogst.

Boonen. De verschillende soorten, even als de *erwten*, beloven eene goede opbrengst.

Beetwortelen en cichorei. Daarvan verwacht men meer dan in een gewoon jaar.

Aardappelen. Daaromtrent wordt vrij algemeen geklaagd en bezorgdheid aan den dag gelegd. Men wil dat de ziekte, die inderdaad de vroege eenigzins heeft doen mislukken, zich ook bij de late, zoowel aan het loof als aan den knol, heeft geopenbaard.

Boomvruchten. Deze zijn, om zoo te zeggen, algemeen mislukt.

Zr. Ms. schroefstoomschip *Apeldoorn*, onder bevel van den luitenant ter zee der 1ste klasse J. A. H. Hugenholtz, is den 18den Julij jl. ter reede Paramaribo aangekomen. Alles was wel aan boord.

De *Javasche Courant* van 22 Junij jl. zegt:

Wij zien ons weder in de gelegenheid gesteld om ten aanzien van den artillerie-constructiewinkel te Soerabaija eenige bijzonderheden mede te deelen.

Smederij. Even als in vorige jaren heerschte in 1860 in deze werkplaats voortdurend veel bedrijvigheid om aan de uitgebreide bestellingen te voldoen.

De werkzaamheden, die door netheid en juistheid van de bewerking uitmunten, getuigen van de vorderingen, die voortdurend door de Javaansche werklieden onder de leiding van het over hen gestelde opzigtvoerend personeel worden gemaakt.

Timmermans-winkel. In het afgeloopen jaar werden 186,810 kub. ellen constructie-hout aan affuiten en veelsoortig materieel verwerkt.

Ook in dit ambacht waren de vorderingen der werklieden belangrijk, merkbaar aan de groote aflevering en de zuiverheid van bewerking der voorwerpen.

In het bezit geraakt van een nieuw ruim en luchtig locaal voor dit ambacht, was men in de mogelijkheid het aantal inlandsche timmerlieden te vermeerderen.

Wagenmakerij en *kuiperij*. In deze werkplaatsen heerschte even als in het jaar 1859 ook in het afgeloopen jaar veel drukte en bedrijvigheid door de belangrijke aflevering van raderen, voertuigen, zadel- en draagblokken.

Het kuipersambacht leverde in 1860 weder de belangrijke hoeveelheid van 3860 stuks vaatwerk af ten dienste der artillerie en der militaire administratie, alles even net en sterk bewerkt.

Aan constructiehout werd in deze beide werkplaatsen gedurende het jaar 1860 verbruikt $305\,{}^{644}/_{1000}$ kub. el, benevens alle bruikbare afval.

Instrumentenmakerij. De voornaamste werkzaamheden in deze werkplaats bestonden uit den aanmaak van schuif- en andere opzetten tot vestings- en veldgeschut en van slagtoestellen, die alle met de meeste zorg en netheid waren afgewerkt en van de bekwaamheid der werklieden, meest Javanen, getuigden.

Onder de leiding van den bekwamen opziener werden proeven genomen met het persen van holle puntkogels voor tirailleur-geweren, die met de gebrekkige middelen, welke hem ten dienste stonden, zeer goed uitvielen.

De vijlenkapperij maakte onder zijn opzigt mede goede vorderingen.

In het jaar 1860 werden ten dienste der artillerie en geweermakers-ateliers, zoomede voor de genie en eigen gebruik, 4535 vijlen gekapt.

Door de kogelpersen werden opgeleverd 3,000,000 stuks, waartoe werd verbruikt:

lood (staaf-)	73,344 pd.
lood (onregelmatig) .	12,425 »
lood (plat-)	2,594 »
te zamen. . .	88,363 pd.

Bij het omsmelten bekwam men slechts eene hoeveelheid van 2725 pd. loodasch, welke echter bij herleiding weder opleverde 2304 pd. lood of 84 pct., waardoor het werkelijk geleden smeltverlies op de gansche hoeveelheid op 1487 pd. of 1.6 pct. kwam te staan.

Het grooter smeltverlies in 1860 dan in 1859 moet worden toegeschreven aan de betrekkelijk mindere productie loodasch uit eene grooter verbruikte hoeveelheid lood, hoogst waarschijnlijk het gevolg van minder zuiver lood, zijnde er ook circa 2400 pd. oud platlood meer verbruikt dan in 1859.

Metaal- en hout-draaijers-winkel. De werkzaamheden werden in deze werkplaats onafgebroken voortgezet. Onder vele andere metaal- en houtwerken werden onder andere voortgebragt 500 houten klossen tot diverse kogels, 1400 idem tot granaten, 83 idem tot granaatkartetsen, 3220 ledige buizen, 80 spiegels tot mortieren, 1000 houten aanvullingskogels, 6 sasbakken, 14 kardoesrolders.

Het verbruik aan djati-hout in deze werkplaats beliep in het afgeloopen jaar circa 28 kub. ellen.

IJzergieterij. Door gebrek aan bestellingen heerschte in deze werkplaats niet zoo veel bedrijvigheid als gewoonlijk.

Behalve eenige bestellingen ten dienste der genie, bepaalde zich het werk tot het gieten van eenige onderdeelen tot affuitage en ander artillerie-materieel of werktuigen, holle en volle projectilen, waaronder de belangrijke hoeveelheid van 547,700 kartetskogels.

In 1860 werd versmolten eene hoeveelheid van 289,270 pd. ijzer, als:

88,800	pond ijzer	n°.	1,	nieuw;
200,470	»	»	» 2,	oud;

waarvan 152,570 pond ijzer afkomstig van mislukte voorwerpen en afgekeurde kanons, projectilen, giettappen enz., waartoe eene hoeveelheid van 85,600 pond coaks ter omsmelting is benoodigd geweest.

Kopergieterij. De bestellingen van allerlei aard in brons en messing gaven aan deze werkplaats vrij groote bedrijvigheid. Behalve een groot aantal voorwerpen ten dienste der affuitage in het algemeen, bestond het werk voornamelijk in remontstukken tot draagbare wapenen en harnachementen, die alle even zuiver en goed gegoten waren.

Japansch koper werd in het geheel niet verwerkt.

Aan oud brons, koper, messing, rommel daarentegen respectivelijk 1726 en 1057 ponden.

Tot het persen van ronde geweerkogels werden in dit jaar slechts aangegoten 186,123 looden staven.

Zadelmakerij. De aflevering van harnachementen en ander artilleriematerieel was buitengewoon groot te noemen.

De lederwerken onderscheidden zich alle door hechtheid en netheid van bewerking en strekten den vervaardigers tot eer.

Er werden in 1860 bereid 2099 vellen leder, waarvan 201 stuks ten behoeve der artillerie en 489 stuks aan de cavalerie werden verstrekt. De overige dienden tot eigen verbruik.

Verwerij. Voortdurend was hier de noodige drukte met het verwen van het artillerie-materieel, zoomede het vaatwerk voor de militaire administratie en het zwart verwen van al het ijzerwerk.

Voornamelijk verschafte de belangrijke aflevering van kartetsen het noodige werk aan de letterzetters.

Pyrotechnische werkplaats. De werkzaamheden bestonden voornamelijk uit den aanmaak van slaghoedjes, percussie-granaten van 60 en 33 pd., ten dienste der marine, granaat-kartetsen van 24 pd. 15 dm., 12 pd 12 dm. en wrijvingpijpjes.

Na de herhaalde ontploffingen op de slaghoedjes-pers van Goossens, werd in Januarij 1860 een aanvang gemaakt met het vullen der slaghoedjes volgens de nieuwe vulinrigting, doch met het telkens wijzigen der ladingsplaats; tot dat men die op de juiste en gewenschte dikte voor de lading der slaghoedjes had bepaald, verliepen er nog een paar maanden, eer men met het vullen geregeld kon voortgaan.

Ook veroorzaakte het breken der zamengestelde as van genoemde pers een groot oponthoud in den aanmaak van slaghoedjes, alsmede het dikwijls vernieuwen der stempels, zoodat er slechts $1^{1}/_{2}$ millioen hoedjes werden afgeleverd, die aan de keuring en beproeving in alle opzigten voldeden.

Bij goed werken der pers kunnen er 50,000 ledige slaghoedjes daags worden aangemaakt, doch gemiddeld kan men niet hooger dan 30,000 stellen.

Voorts werden gedurende 1860 proeven genomen met verschillende soorten van wrijvings-pijpjes, die echter tot de uitkomst leidden, dat de Fransche en Pruissische steeds de voorkeur verdienen.

De proefnemingen met waterglas, toegepast op hout, steen, touw, linnen, saai, borstels enz., als behoedmiddel tegen het indringen van vocht en het ongedierte, hebben geene voldoende zekerheid opgeleverd.

Ook werd dit vocht aangewend op linnen, wollen, stoffen en papier, om deze onbrandbaar te maken.

Deze proeven hadden voornamelijk ten doel om ze in toepassing te brengen op de kleeding der buskruid-molengangers, ten einde hen bij mogelijke ontploffingen van sassen tegen brandwonden te vrijwaren.

Het getal werklieden, die in de verschillende ambachten werden te werk gesteld, bedroeg in 1860 185,543 of 618 man daags.

Uittreksel uit een verslag van Zr. Ms. consul te DANZIG *over de zes eerste maanden van* 1861.

De uitvoer van granen heeft dit jaar reeds vroegtijdig eenen aanvang genomen. Terwijl onze binnenwateren nog vast met ijs bezet waren, zijn reeds in Januarij en Februarij ruim 4000 lasten granen naar de haven getransporteerd, om met stoombooten naar Engeland te worden verladen, grootendeels in geringe qualiteiten van den laatsten oogst. De toevoeren, die wij gedurende den winter ontvingen, konden dus tegen vaste prijzen goed verkocht worden. Eenigen tijd later, toen de belangrijke aanvoeren uit Noord-Amerika onder weg waren, begonnen de prijzen te dalen, daar men vreesde dat de markten overvoerd zouden worden; en niettegenstaande het ongunstige weder van April en Mei was de speculatie verdwenen. In Polen had men omstreeks denzelfden tijd veel regen en hoog water in de rivieren; de toevoeren van daar kwamen

bijna gelijktijdig van half Mei tot half Junij in vrij goede qualiteit, en konden slechts tot dalende prijzen verkocht worden. Die daling bedroeg op het laatst voor tarwe van 30 tot 40 Rd. per last, en dit verschil was belangrijk genoeg om de Poolsche importeurs te doen besluiten te zolderen, om van enkele willige markten te profiteren. Westphalen en de Rhijnstreken hadden geene behoefte; de prijzen stonden däär zoo laag in vergelijking met de onze, dat uitvoer daarheen niet mogelijk was; uit Holland kwamen ook niet bijzonder veel orders, en onze voorraad op ultimo Junij was dien ten gevolge aanzienlijker dan in vroegere jaren.

Dezelve bedroeg van: tarwe 18,420 lasten, rogge 8200 l., gerst 1020 l., haver 280 l., erwten 890 l., raapzaad 1700 last.

De uitvoer heeft bedragen:

	Tarwe.	Rogge.	Gerst.	Haver.	Erwt.	Lijnz.	Raapz.
naar Nederland......	2640	1561	149	54	825	15	100
» Engeland......	19870	1002	2198	1400	5965	90	495
» Zweden en Noorw.	46	4881	26	—	204	—	—
» Belgie........	828	46	793	—	57	46	30
» Denemarken	—	1980	—	—	85	—	—
» Frankrijk, Bremen, Hamburg enz. . .	46	240	—	—	27	—	70
Totaal lasten . . .	23430	9710	3166	1454	7163	151	659

Voor zoo veel men over den oogst van dit jaar kan oordeelen, werd hij door het weder in de laatste maanden begunstigd. De zomergewassen hebben door de vroegere koude en droogte het meest geleden: koolzaad en raapzaad wordt hoogstens op een halven oogst geschat; de winterrogge staat goed, terwijl de zomerrogge dun staat en weinig stroo heeft. Tarwe belooft eene goede gemiddelde opbrengst; gerst en haver staan redelijk goed; erwten zullen niet zoo rijkelijk uitvallen als in het vorige jaar. De aardappelen zijn op sommige plaatsen verrot, hoewel over de ziekte niet veel geklaagd wordt. — Over het algemeen zal de weêrsgesteldheid der eerstvolgende weken voor de gewassen van groot gewigt zijn.

Omtrent den houthandel valt geene groote verandering te berigten; de gewone verzendingen naar Fransche en Engelsche havens voor de marine en andere behoeften blijven dezelfde. Naar Spanje zijn dit jaar verscheiden schepen geëxpedieerd, alsmede naar Afrika en Zuid-Amerika. Ook Holland heeft voor den aanleg van spoorwegen eene hoeveelheid hout noodig gehad.

De vrachten hebben zich niet op de hoogte van het vorige jaar kunnen staande houden. In het algemeen hebben kleine scheepjes voor granen f 18 à f 20, voor hout f 16 à f 18 bedongen. Voor het vervoeren van granen geeft men veeltal de voorkeur aan stoombooten en besteedt daarvoor liever f 25 à f 30 per last.

Vreemd is het dat de handel naar de Nederlanden bijna van jaar tot jaar geringer wordt voor de Nederlandsche vlag, die doorgaans de voorkeur aan andere buitenlandsche havens geeft.

Tot ultimo Junij zijn alhier aangekomen 1033 schepen, terwijl er 97 overwinterd hadden; daarentegen zijn er 832 uitgezeild. Onder de aangekomen schepen bevonden zich 122 Nederlandsche, waarvan 67 uit Nederland (37 met goederen en 30 in ballast) en 55 uit vreemde havens (34 met lading en 21 in ballast). Uitgezeild zijn 72 Nederlandsche schepen naar Nederland, en 50 Nederlandsche schepen naar vreemde havens, alle met lading; benevens 35 vreemde schepen, alle met lading, naar Nederlandsche havens.

Uittreksel uit een verslag van Zijner Majesteits consul-generaal te Livorno, *van 31 Julij jl.*

Gedurende de eerste zes maanden van dit jaar zijn te Livorno 32 schepen onder Nederlandsche vlag aangekomen, waarvan 16 (alle met lading) uit Nederlandsche, en 16 (3 in ballast) uit vreemde havens. Van hier zijn vertrokken 34 Nederlandsche schepen, waarvan 3 met lading naar Nederland en 31 (1 in ballast en 30 met lading) naar vreemde havens. Den 1sten Januarij waren 6, en den 30sten Junij 4 Nederlandsche schepen in de haven aanwezig. Voorts is 1 vreemd schip met lading van Nederland aangekomen en zijn 4 vreemde schepen met lading naar Nederland vertrokken. In het geheel zijn dus van Nederland aangekomen 17 en naar Nederland vertrokken 7 schepen, daaronder niet medegerekend 5 Nederlandsche stoombooten, die, hoewel van hier naar vreemde havens vertrokken, echter ook goederen voor Nederland geladen hadden.

Uit het bovenstaande blijkt dat de vaart der Nederlandsche vlag op de haven van Livorno vrij levendig is geweest, hetgeen te meer opmerking verdient, daar het hier over het algemeen aan die artikelen ontbroken heeft, welke voor den uitvoer het meest geschikt zijn. De vrachten zijn niet hoog geweest en de meeste schippers hebben zich, bij gebreke van andere goederen, moeten getroosten vrij belangrijke partijen marmer te laden, van welk artikel veel naar het Noorden, en vooral naar Antwerpen verzonden is.

Onder de uit Nederland ingevoerde artikelen waren 3707 fusten suiker, 4125 kistjes en 34 kisten kaas, 1275 pakken huiden, 201 balen tabak, 147 vaten rhum, 31 vaten arak, 30 vaten alcohol, 17 pakken kaneel, 39 kisten indigo, 2154 bossen bindrotting, 70 kisten gom, 188 balen koffij, 70 kisten jenever enz.

De uitvoer naar Nederland heeft zich bijna uitsluitend bepaald tot marmer en droogerijen, benevens eene geringe hoeveelheid succade, potasch en olie. Over het geheel is de uitvoerhandel weinig levendig geweest, daar de handel op Amerika, welke voor deze plaats van veel belang is, bijna geheel gestremd is. De handel op de Levant heeft mede weinig vertier gegeven, ten gevolge van de krisis, welke te Konstantinopel zoo veel verliezen heeft veroorzaakt, en waarin ook deze plaats gedeeld heeft.

De graanoogst heeft slechts twee derden der hoeveelheid van het vorige jaar opgeleverd, ten gevolge van de aanhoudende droogte, waardoor ook de oogst der boonen en van de maïs bijna geheel is verloren gegaan. De olijven hebben gedurende den bloei door de nachtvorsten geleden, terwijl de droogte de vruchten doet afvallen alvorens zij tot rijpheid zijn gekomen. Daarentegen staat de wijnstok zeer goed, hebbende de planten, die goed gezwaveld zijn, slechts weinig sporen van ziekte, terwijl zij met druiven overladen zijn. Ook de oogst van kastanjes zal zeer overvloedig zijn. De opbrengst der zijdeteelt is niet overvloedig geweest, doch de prijzen kunnen zich des niet te min niet staande houden door gebrek aan uitvoer naar Amerika, waarheen het grootste gedeelte verzonden werd.

WATERHOOGTE IN DE HOOFD-RIVIEREN.

Augustus.	Rivieren.	Waarnemings-punten.	Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil.	Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal.	Tijdstip.	In 24 uren: gewassen	In 24 uren: gevallen.
16	Boven-Rhijn.....	*Keulen*,	+ 38.22	+ 2.37	8 ure	"	0.08
15	Waal.........	*Nijmegen*,	+ 8.58	+ 2.36	" "	"	0.08
15	Neder-Rhijn.....	*Arnhem*,	+ 8.66	+ 1.75	8 "	"	0.08
15	Geldersche IJssel.	*Westervoort*,	+ 9.13	+ 1.76	8 "	"	0.05
16		*Maastricht*, (brug)	+ 42.49	+ 0.29	8 "	"	0.01
16	Boven-Maas.....	*Maastricht*, (hoofdsluis)	+ 41,70	"	8 "	"	"
15		*Grave*,	+ 5.39	+ 0.54	8 "	"	0.08
14	Nieuwe Maas....	*Brielle* H. W.	+ 0.80	"	8 u. 15 m.	"	0.24
		Brielle L. W.	— 0.48	"	5 u. 0 m.	"	0.28

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ITALIE.

Den 12den dezer is te Turyn in het officiele regeringsblad de wet uitgevaardigd, waarbij eene som van zes en dertig millioen francs ter beschikking des gouvernements is gesteld om te dienen tot het aanleggen eener krijgshaven met een arsenaal en andere inrigtingen voor de marine in de baai van Spezzia. Dit werk zal, naar gemeld wordt, ten spoedigste worden aangevangen, daar de heer Ricasoli eene krachtige zeemagt als eene volstrekte behoefte voor het koningrijk Italie beschouwt, en besloten heeft in die behoefte, wat het ook kosten moge, met zoo weinig mogelijk tijdverlies te voorzien.

Het wordt meer en meer waarschijnlijk dat de zamenstelling van het Turynsche kabinet binnen kort eene belangrijke wijziging zal ondergaan. Een bij den Parijschen *Constitutionnel* ontvangen schrijven uit Turyn van den 12den dezer zegt dienaangaande het volgende: »Over eenige dagen moet de ministerraad de beraadslaging aanvangen over het nieuwe plan tot regeling van het binnenlandsch bestuur, hetwelk het gouvernement weldra, bij de hervatting van de zitting der wetgevende kamers, aan het parlement zal voordragen, en hetwelk het dadelijk, bij wijze van voorloopigen maatregel, in werking zal moeten brengen. Omtrent dit punt bestaat verschil van gevoelen in het kabinet; de president-minister Ricasoli en de minister van binnenlandsche zaken, de heer Minghetti, hebben daarover ieder zijne eigene denkbeelden, en de andere leden des kabinets scharen zich aan de zijde van den een of van den ander. Deze tweespalt dient op te houden; en aan de leiding van het binnenlandsche bestuur des rijks behoort eindelijk eendragtig eene bepaalde rigting te worden gegeven. Dit zal moeten leiden tot eene wijziging in de zamenstelling des kabinets, waardoor de heer Ratazzi, de voorzitter der Kamer van Afgevaardigden, aan het hoofd van het ministerie van binnenlandsche zaken zal komen. Deze benoeming is op handen; zij zou alleen door de afwezigheid van den heer Ratazzi, welke zich thans in eene binnenlandsche badplaats bevindt, kunnen worden vertraagd."

— Het bevestigt zich dat te Napels laatstelijk eene uitgebreide zamenzwering tegen de bestaande regering ontdekt is, waarin niet alleen partijgangers en Fransche legitimisten betrokken waren, maar welke ook onder de hooge klassen der bevolking vertakkingen had. De Napelsche berigtgever van het Parijsche *Journal des Débats* schrijft onder dagteekening van den 10den dezer:

»In de laatste dagen zijn hier belangrijke arrestatien geschied. Eene legitimistische zamenzwering, te Rome in het verblijf van Koning Frans gesmeed, moest heden te Napels uitgebarsten zijn; men heeft alle bewijzen daarvoor gevonden. Twee detachementen manschappen van het corps pauselijke zouaven zouden met Spaansche schepen aan de Napelsche kust gebragt worden, en het eene te Resina, het andere te Agnano landen. Acht bataillons Bourbonsch krijgsvolk, verkleed als vrijwilligers van Garibaldi en als manschappen van de burgerwacht, zouden de camorristen [dat zijn het gilde van gewapende sjouwerlieden, kaaiwerkers enz. te Napels], de gevangenen van de galeikerkers, de struikroovers van de gebergten van Nola en Cancello met zich vereenigen en met hen eene regelmatige krijgsmagt vormen. Men zou verder de hoofdstad op vijf onderscheiden punten in brand steken, eenige invloed hebbende personen in hunne woning vermoorden, en eene te Civita Vecchia gedrukte en te Genua gedagteekende proclamatie uitvaardigen, waarin algemeene amnestie, invoering van den constitutionelen regeringsvorm en eedgenootschappelijke vereeniging der Italiaansche staten werden verkondigd te gelijk met de zege van den troon en het altaar.

»In den nacht tusschen den 7den en 8sten dezer zijn twee en twintig gewezen officieren van het Bourbonsche leger, waaronder twee maarschalken, twee luitenant-generaals en zes brigade-generaals, in hechtenis genomen als aan de zamenzwering deel hebbende, en naar een van de forten dezer stad overgebragt. Gisteren zijn zij naar Genua gevoerd om voor het hoog militair geregtshof te Turyn te worden te regt gesteld.

»Verder worden al de galeikerkers ontruimd en de gevangenen naar de zoutmijnen van Sassari, op het eiland Sardinie, overgebragt. Ook zijn zeven en veertig priesters gevat en in een van de forten der stad opgesloten; zij zullen te Napels voor den regter worden gebragt. Daaronder is mgr. Maresca, vicaris van den kardinaal-aartsbisschop, verder de apostolische opperbiechtvader Vica, vijf leden van het kapittel van den H. Januarius, en verscheiden pastoors.

»Gisteren is hier door de overheid bij den graaf del Balzo en bij den hertog di Bovino huiszoeking gedaan, doch zonder vrucht. Maar heden nacht zijn bij den beruchten Galizia, eenen gewezen bediende van wijlen Koning Ferdinand II, en bij twee gepensioneerde raadsheeren, de gebroeders Colombo, zeer gewigtige bescheiden gevonden. De Bono, de secretaris van Giorgi en van Merenda, twee gewezen hoofden der Napelsche politie, welke thans te Rome voor de zaak der Bourbons werkzaam zijn, bevindt zich hier ook in hechtenis."

Het zelfde schrijven deelt verder het volgende mede: »Het officiele regeringsblad behelst in zijn nommer van gisteren eene aanschrijving van den generaal Cialdini, strekkende om meer spoed bij te zetten aan den gang der strafregtspleging in de Napelsche gewesten, welke bijzonder traag is, zoodat de verdachte en de beschuldigde personen veel langer in voorloopige hechtenis blijven dan noodig is. De generaal heeft bepaald

dat het hoofd van het departement van justitie te Napels en buitengewone commissarissen zich naar de provincien zullen begeven, om er naar den stand van alle aanhangige regtsgedingen onderzoek te doen.

» Het personeel van het binnenlandsche bestuur en van de regterlijke magt in deze gewesten zal eene doortastende uitmonstering en eene uitgebreide zuivering ondergaan.

» Het stedelijk bestuur van Napels heeft besloten, de verjaring van den dag, waarop Garibaldi Napels is binnengetrokken, op den 7den September aanstaande plegtig te vieren.

» Van alle zijden ontvangt men berigt, dat de struikroovers zich aan de overheden overgeven. Gisteren zijn er te Bari 400 naar Genua ingescheept. Vereenigingen van bandieten van bedenkelijken aard bestaan nergens meer, behalve in de wouden van Benevent en van de omstreken; maar de generaal Pinelli zal met 4000 man binnen drie weken het woud van la Riccia, de vallei van de Fortore, het gebergte van Matese, van Arienzo en Monteforte zuiveren."

ENGELAND.

De *Morning Post* bevestigt het berigt dat het Engelsche gouvernement geen officieel rapport, strekkende ten betooge van het ongenoegzame der blokkade van de zuidelijke havens van Noord-Amerika, heeft ontvangen, en geeft daarbij te kennen, dat die blokkade voor alsnog geene moeijelijkheden tusschen Engeland en de Vereenigde Staten heeft doen ontstaan. » Het Washingtonsche kabinet — zegt het genoemde orgaan van lord Palmerston in zijn nommer van eergisteren — heeft in den tegenwoordigen burgeroorlog het volkenregt strikt nageleefd, althans in zijne plannen, al zijn deze nog niet werkelijk ten uitvoer gelegd. Het heeft zich met de bij het Parijsche vredesverdrag gevoegde verklaring betrekkelijk de regten der onzijdigen vereenigd; het heeft het hatelijke gebruik der kaapvaart afgeschaft; en, in navolging van de staatkunde der Europesche natien, heeft het den vijand in de daad de regten der oorlogvoerende partijen toegekend. Het heeft de gevangen genomen separatisten niet als landverraders of zeeroovers, maar als krijgsgevangenen behandeld De Confoederatie daarentegen heeft kapers uitgezonden; en deze zeeschuimers hebben, zoo de berigten waar zijn, het bewijs geleverd dat de blokkade, welke zich over eene kust van ruim twee duizend Engelsche mijlen uitstrekt, door de Vereenigde Staten niet krachtig genoeg wordt gehandhaafd, maar enkel op het papier geldig is. Trouwens het is aan een iegelijk bekend, dat het gouvernement der Unie voor alsnog geene genoegzame zeemagt bezit om al de havens van het Zuiden, van Virginia tot Texas, te sluiten. Hoogstens kan het thans de gewigtigste punten blokkeren, zoo als de monden van den Mississippi en de groote havens voor den uitvoer van katoen. Thans wordt ons echter gemeld dat er met hulp van kanonneerbooten en andere niet diepgaande vaartuigen eene poging zal worden gedaan om langs de gansche kust van het Zuiden de blokkade behoorlijk te handhaven. Indien dit gelukt, zullen de onzijdige natien geene reden hebben om zich te beklagen, dewijl de blokkade alsdan aan de voorschriften van het volkenregt zou beantwoorden. Zoo door de Amerikaansche geregtshoven voor zeezaken buitenlandsche schepen goede prijs verklaard wierden wegens het verbreken eener enkel op het papier bestaande blokkade, dan zou de tusschenkomst der diplomatie noodzakelijk worden; maar tot nog toe heeft zich geen geval voorgedaan, hetwelk de tusschenkomst van de onzijdige mogendheden verdient of vereischt. Ieder vraagstuk betreffende het regt der onzijdigen moet, gelijk lord Palmerston bij het begin van den strijd reeds zeide, beslist worden wanneer zich een gepast geval voordoet. Dit is nog niet geschied; en het zal waarschijnlijk nooit geschieden, indien het gouvernement der Unie eene zoo uitgestrekte kustenlinie behoorlijk weet te blokkeren.

» Engeland behoort de onzijdigheid tusschen het Noorden en het Zuiden strikt en onpartijdig in acht te nemen. Wij behooren de twee partijen den onderlingen strijd te laten voeren zonder de minste tusschenkomst of raadgeving zelfs van onze zijde. Is de blokkade niet effectief, dan zal zij aan den handel der onzijdigen betrekkelijk weinig schade doen; is zij effectief, dan maken de grondbeginselen van het volkenregt het ons ten pligt, ons zonder wrevel of tegenstreven aan de blokkade te onderwerpen, hoe lastig zij ook is voor eenen grooten tak van Engelands volksbedrijvigheid."

— Te Stockholm is dezer dagen officieel bekend gemaakt, dat, daar het Russische gouvernement niet gezind is om het in Engeland ontworpen plan tot daarstelling eener onderzeesche telegraaphlinie in de Oostzee over Gothland naar Libau te helpen uitvoeren, ook het Zweedsche gouvernement verklaard heeft van dat plan af te zien.

— Het over New York aangebragte berigt, dat Antigua, eene van de Britsche kolonien in West-Indie, door eene aardbeving onlangs zwaar geteisterd is, heeft zich niet bevestigd.

NOORD-AMERIKA.

Er zijn in Engeland berigten uit New York van den 3den dezer ontvangen. Wezenlijke verandering van den staat der zaken blijkt uit dezelve niet. Van nieuwe krijgsbedrijven of van aanstalten tot hervatting der operatien te velde wordt daarin niet gewaagd. De bill tot wijziging van het tarief van invoerregten, alsmede die tot heffing eener directe belasting ten bedrage van twintig millioen dollars, waren bij het Congres der Unie definitief doorgegaan. Thee was met 15, koffij met 4, suiker met 2 Amerikaansche centen invoerregt, en ieder inkomen van 800 dollars of meer met eene belasting van drie per cent bezwaard. Ook was bij het Congres der Unie eene wet gemaakt, bepalende dat alle goederen en bezittingen, welke tot bevordering van den opstand of ten dienste van de zaak der afscheiding worden gebezigd, zullen worden verbeurd verklaard. In deze bill is ook bepaald, dat de slavenhouder, welke slaven op die wijze bezigt of laat bezigen, zijn regt op hen verbeurd heeft, zullende die slaven onmiddellijk in vrijheid worden gesteld. Deze bepaling is bijzonder welgevallig aan de abolitionisten, welke aan den strijd tegen het Zuiden het karakter van eenen strijd tegen de slavernij zoeken te geven, ofschoon het Congres der Unie zeer onlangs nog verklaard heeft, dat het een strijd voor de Unie en voor het gezag der constitutie, maar niet tegen de instellingen van het Zuiden is.

Van onderscheiden zijden wordt gemeld, dat de Confoederatie de dienst van Indianen niet alleen maar ook van negers voor militaire doeleinden bezigt, en bepaaldelijk door negerslaven verschansingen doet opwerpen. Dit is in het Congres der Unie door abolitionisten ter sprake gebragt, om te bewijzen, dat het Zuiden den strijd maakte tot eenen strijd van de slavernij tegen de Unie. Hierop werd door den minister van oorlog aan de vergadering medegedeeld dat hij geen berigt had van het bezigen van Indianen of negers door de Confoederatie tot militaire doeleinden.

— Volgens de jongste berigten uit New York waren in den laatsten tijd in den Staat Missouri eenige kleine gevechten tusschen de Unionisten en de Separatisten voorgevallen en hadden de eerstgenoemden daarbij de bovenhand behouden. Zoo werd aldaar den 28sten Julij nabij Forsythe eene afdeeling van nagenoeg duizend Separatisten op de vlugt gedreven, en hun 27 stukken geschut benevens eene groote hoeveelheid ammunitie ontnomen. Er bestond alzoo hoop dat de partij der Unionisten in Missouri de bovenhand zou behouden, en dat die staat voor de Unie behouden zou blijven. Daarvoor wordt in onderscheiden berigten dank geweten aan de vele Duitschers, en inzonderheid Nederlanders, welke zich in dien staat hebben nedergezet. Van hen wordt getuigd dat zij dapper en moedig zijn niet alleen, maar pal staan in het vuur en de bedaardheid niet verliezen. Een bij de Londensche *Times* ontvangen schrijven uit New York van 31 Julij zegt: » In Missouri bestaat, naar gemeld wordt, groote verbittering tusschen de voorstanders der Unie en de Separatisten. De bevolking der groote steden van dien staat is zamengesteld uit lieden welke uit de oostelijke staten en uit het Engeland overgekomen zijn, verder uit eenige kooplieden en vele kundige ambachtslieden, welke naar Missouri zijn gelokt door de aldaar onlangs van staatswege aangelegde werken. Deze allen zijn eenparig aan de vrije instellingen verknocht. De slavenhoudende planters zijn schier even algemeen voor afval van de Unie gestemd; en hun haat tegen de Unie wordt te bitterder door de herhaalde nederlagen, welke zij van de anders zoo vreedzame Nederlanders hebben ondergaan."

— Men verneemt ook uit de jongste berigten vele bijzonderheden welke bewijzen dat in het leger der Vereenigde Staten geenzins volkomene krijgstucht en orde bestaat. Ten einde eene van de oorzaken daarvan weg te nemen, heeft het Congres der Unie verboden in het district Columbia (waarin Washington ligt) aan de soldaten sterken drank te verkoopen, zullende overtreding van dit verbod met eene geldboete van 25 dollars of met 30 dagen gevangenis gestraft worden.

— De President Lincoln heeft afwijzend geantwoord op het aanzoek van het Huis van Afgevaardigden om mededeeling van de gronden, waarop de ambtenaren der stedelijke politie van Baltimore door de eedgenootschappelijke overheid in hechtenis waren genomen, alsmede op het aanzoek om mededeeling van alle met buitenlandsche mogendheden gewisselde brieven betreffende het zeeregt en betreffende den afval van het Zuiden in het algemeen. De President heeft eenvoudig geantwoord, dat hij voor het algemeen belang niet raadzaam achtte aan die aanzoeken te voldoen.

NASCHRIFT.

LONDEN, 15 Augustus (R. A.) Volgens berigt uit New York van den 3den dezer had de Separatistische generaal Pillow eene proclamatie uitgevaardigd, waarin hij zegt dat hij de bondstroepen uit Missouri zal verdrijven, en belooft 20,000 man Separatisten derwaarts te zullen zenden.

MARSEILLE, 15 Augustus. Uit Rome wordt gemeld dat eerstdaags acht nieuwe kardinaals zullen benoemd worden, waarvan een, en wel de aartsbisschop van Chambéry, voor Frankrijk.

Volgens officiele opgaven is Chiavone nabij Sora door drie kolonnes ingesloten. Pinelli zette zijne verrigtingen in de omstreken van Benevent voort. In Calabrie was het rustiger.

TURYN, 15 Augustus. De *Perseveranza* spreekt het berigt tegen, dat de graaf de San Martino een tweeden brief over de Napelsche aangelegenheden openbaar zal maken.

Heden morgen is in de kerk der Lazaristen, ter gelegenheid van den Napoleonsdag, eene plegtige godsdienstoefening gehouden, waarbij vele Franschen en Italianen tegenwoordig waren.

KONSTANTINOPEL, 15 Augustus. De Sultan heeft de Moldo-Wallachische bezending met groote welwillendheid ontvangen. Omer Pascha was te Mostar door eene ongesteldheid aangetast.

Het gouvernement gaat voort eene finantiele hervorming voor te bereiden; onder anderen bestaat het plan om eene nationale bank op te rigten.

In de tusschen de Porte en Moldavie bestaande quaestie over de grenslijn aan de monden van den Donau heeft de commissie zich voor het gevoelen der Porte verklaard.

Te Smyrna heeft in het Turksche kwartier een hevige brand gewoed. De Porte zendt onderstand derwaarts.

Te Tebriz is de cholera uitgebarsten.

PARIJS, 16 Augustus. De feesten zijn gisteren in goede orde afgeloopen. De illuminatie was schitterend.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, volgens § 372 der Algemeene Regelen en Bepalingen.

Het Bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant, te 's Hertogenbosch, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Op den vierden en derden dag vóór de besteding wordt de noodige plaatselijke aanwijzing gedaan, en zijn voorts nadere inlichtingen te bekomen bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat L. Rijsterborgh, te 's Hertogenbosch, den Ingenieur J. Dirks, te Gorinchem en den Opzigter P. Mensert, te Werkendam.

's Gravenhage, 9 Augustus 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. van Heemstra.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 30sten Augustus 1861, des voormiddags ten 10½ ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de provincie Noordbrabant, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 6de district, aan het gebouw van het Provinciaal Bestuur, te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed;

het bouwen van eene Wachters- en Knechtswoning, ten dienste van de brug over de rivier de Donge in de strekking van den grooten weg der 1ste klasse n°. 3 onder de gemeente Raamsdonk.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, overeenkomstig art. 11 van het Bestek.

Het Bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant, te 's Hertogenbosch, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Op den vierden dag vóór de besteding wordt de noodige plaatselijke aanwijzing gedaan, en zijn voorts nadere inlichtingen te bekomen bij den Hoofdingenieur te 's Hertogenbosch, bij den Ingenieur L. A. J. J. Mazel te Breda en bij den Opzigter J. C. J. Huysers te Oosterhout.

's Gravenhage, 1 Augustus 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. van Heemstra.

Provincie *Zuidholland*.

AANBESTEDING.

Op Maandag, den 19den Augustus 1861, des voormiddags ten 11½ ure zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 10de district, aan het gebouw van het Provinciaal Bestuur te 's Gravenhage, worden aanbesteed:

het beteugelen, door eene platte laag zinkstukken, van de afzuigende killen langs den regter oever der Nieuwe Merwede, beneden den kop van het eiland Dordrecht, onder de gemeente Dubbeldam, provincie Zuidholland; bestaande in het leveren en maken of verwerken van 22 265 vierk. el Zinkstuk, 1170 vierk. el Rijsbeslag en 3380 last Ballaststeen.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, volgens § 372 der Algemeene Regelen en Bepalingen.

Het Bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Zuidholland te 's Gravenhage, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende den vierden en derden dag vóór de besteding de noodige plaatselijke aanwijzing worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat J. A. Beijerinck te 's Gravenhage, den Ingenieur J. Dirks te Gorinchem en den Opzigter C. Borren te Sliedrecht.

's Gravenhage, 24 Julij 1861.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. van Heemstra.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

⁂ De Minister van Finantien, handelende ter verdere uitvoering van 's Konings besluit van 14 Julij 1859, n°. 61, waarbij magtiging werd verleend om van het verzoekschrift van *Jan van Leeuwen*, Scheepstimmermansknecht te Lekkerkerk, ten deze domicilie gekozen hebbende ten huize van den heer *Jan Dekker Wildschut*, Commissionair in Effecten te Schoonhoven, aankondiging te doen overeenkomstig het bepaalde bij art. 3 der wet van 30 Mei 1847 (*Staatsblad* n°. 26),

Brengt bij deze *voor de laatste maal* ter kennis van het algemeen dat, naar luid van bovengemeld, naar eisch gestaafd verzoekschrift, des verzoekers woning in den laten avond van 26 April 1859 door brand is verwoest, dat bij dien brand ook is verloren gegaan een certificaat nationale schuld, rentende 2½ per cent, groot f 1000, onder n°. 94173 uitgegeven door het administratie-kantoor van de heeren *Ketwich & Voombergh en Wed. W. Borski*, met de tijdens den brand onverschenen coupons, en dat voor dit verlies wordt verlangd tegemoetkoming op den voet der wet van 30 Mei 1847 (*Staatsblad* n°. 26); wordende mitsdien ieder die beweren mogt eenig met de inwilliging strijdig belang te hebben, opgeroepen om, op de wijze in art. 4 van die wet aangewezen, zijne regten te doen gelden.

's Gravenhage, den 14den Augustus 1861.

De Minister voornoemd,
van Tets.

MINISTERIE VAN MARINE.

Aanbesteding van 200,000 *Nederlandsche ponden Grove Maatkolen voor de Directie der Marine te Willemsoord en van* 450,000 *Nederlandsche ponden Grove Maatkolen voor de Directie der Marine te Vlissingen, waarbij de Gegadigden, des verkiezende, kunnen tegenwoordig zijn.*

De Minister van Marine, van voornemen zijnde, op Woensdag den een en twintigsten Augustus 1861, aan de minst aannemende te doen Aanbesteden de levering van:

voor de Directie der Marine te Willemsoord:

1. 200,000 Nederlandsche ponden Grove Maatkolen;

voor de Directie der Marine te Vlissingen:

2. 450,000 Nederlandsche ponden Grove Maatkolen,

Brengt ter kennis van de Gegadigden, dat de inschrijvingsbiljetten op gezegeld papier geschreven, vóór of uiterlijk op Woensdag den een en twintigsten Augustus 1861, des middags vóór twaalf ure, franco aan het Departement van Marine te 's Gravenhage zullen moeten worden bezorgd, en welke inschrijvingsbiljetten zullen moeten worden ingerigt volgens de algemeen bekende voorwaarden.

De condition, waarop deze Aanbesteding zal geschieden, liggen ter lezing aan het Departement van Marine te 's Gravenhage, bij de Directien der Marine te Willemsoord, te Amsterdam, te Hellevoetsluis en te Vlissingen, ten Burele van de Commissarissen des Konings in de provincien Noordbrabant, Gelderland en Overijssel en ter Secretarie van de Gemeentebesturen te Rotterdam en te Dordrecht.

's Gravenhage, den 10den Augustus 1861.

W. C. J. Huyssen van Kattendijke.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Betonning van het Friesche Zeegat.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat de navolgende verandering in de betonning van het *Friesche Zeegat* heeft plaats gevonden, als:

De *Bonte ton n°.* 4, en de *Zwarte ton n°.* 8, van het vervallen *Rifgat* zijn opgenomen; en is in stede daarvan, tegen den *steilen hoek* een weinig meer om de *Oost*, eene *ankerboeivormige Zwarte ton der 5de grootte* gelegd, zijnde thans *Zwarte ton n°.* 4.

's Gravenhage, den 25sten Julij 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. Huyssen van Kattendijke.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Havenlicht te Macassar.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat blijkens bekendmaking van den schout bij nacht, kommandant van Zijner Majesteits zeemagt in *Oost-Indie*, en inspecteur der marine aldaar, op Oedjong Pandang te Macassar, in den saillant van de waterbatterij voor het fort Rotterdam is opgerigt en sedert 1 Januarij dezes jaars in werking gebragt een *vast of stilstaand wit katadioptrisch havenlicht van de 4de orde*, welks lichtbron opgesteld is op eenen steenen toren van 14 Nederl. el, zoodat het licht, voor het oog 2 Nederl. el boven het water verheven, zigtbaar is op ruim 2½ Duitsche of geographische mijlen afstands; het verlicht den geheelen zee-horizon, en brandt iederen nacht van zons-ondergang tot zons-opkomst.

De toren zelf is wit, en deszelfs top en de lantaarn rood geschilderd.

Op de „*Kaart van de Zuid-Westkust van Celebes, trigonometrisch opgenomen door Zr. Ms. brik* Postillon, *onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse* J. Schröder, 1841,” (editie van 1852) teekene men dit havenlicht aan op 5° 8′ 10″ Zuiderbreedte en 119° 26′ 20″ lengte beoosten Greenwich.

Het licht dient hoofdzakelijk om de reede van Macassar van om de Zuid à Zuid-West aan te doen: daartoe brengt men het in de peiling van Noord-Oost ¼ Noord (regtwijzend kompas), en stuurt er dan regt op aan; loopende men zoo op eenen geschikten afstand ten Westen van de Taka-baboeijong langs en tusschen de Taka-Pienjing, en de Zuidpunt van Groot-Leilei-droogte door, in 14 tot 7 à 6 vadem afnemende diepte, naar en ter reede van Macassar, welke men voorts met de koersen van Noord en Noord ten Oosten verder opzeilt.

's Gravenhage, den 2den Augustus 1861.

De Minister voornoemd,
W. J. C. Huyssen van Kattendijke.

BEKENDMAKING.

De Gedeputeerde Staten der provincie Noordbrabant brengen ter kennis van de belanghebbenden, dat op heden de navolgende Uitlotingen van Aandeelen in de Geldleeningen ten laste der provincie Noordbrabant hebben plaats gehad; als:

a. van twaalf aandeelen, nos. 41, 76, 122, 156, 207, 240, 360, 385, 525, 558, 585 en 586, in de eerste leening van f 300,000, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 2 April 1845, n°. 55;

b. van acht aandeelen, nos. 19, 20, 156, 208, 217, 298, 351 en 379, in de leening van f 200,000, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1850, n°. 74;

c. van twaalf aandeelen, nos. 5, 40, 77, 124, 151, 216, 219, 245, 289, 389, 480 en 576, in de tweede leening van f 300,000, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 26 Augustus 1854, n°. 87; en

d. van twaalf aandeelen, nos. 25, 51, 86, 87, 182, 241/242, 291/292, 474, 518 en 583, in gedeelten der leening van f 600,000, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 October 1857 n°. 82.

Overeenkomstig de plans van vermelde geldleeningen zullen de uitbetalingen der uitgelote aandeelen op 2 Januarij 1862 ten Kantore van den Betaalmeester te 's Hertogenbosch geschieden.

's Hertogenbosch, den 6den Augustus 1861.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
P. J. Bosch van Drakestein.
De Griffier,
van Cooth.

Staatsspoorwegen.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag, den 20sten Augustus 1861, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken, door de Commissie voor de Staatsspoorwegen, in een der localen van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage, worden Aanbesteed:

het Ophoogen van een terrein, gelegen buiten Dordrecht aan den 's Gravendeelschen Dijk, langs de rivier de Oude Maas, gemeente Dubbeldam, en het gedeeltelijk Afbreken van den op dat terrein staanden Houtzaagmolen.

De Besteding geschiedt bij enkele inschrijving, volgens art. 10 van het Bestek.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan het locaal der Ingenieurs in algemeene dienst bij de Commissie voor de Staatsspoorwegen in de Raamstraat, n°. 32, te 's Gravenhage, in de voornaamste logementen en koffijhuizen en op de plaatsen waar gewoonlijk dergelijke Bestekken ter lezing gelegd worden.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij de Ingenieurs in algemeene dienst bij de Staatsspoorwegen te 's Gravenhage en bij den Eerstaanwezenden Ingenieur Michaëlis te Rotterdam.

's Gravenhage, den 5den Augustus 1861.

De Commissie voornoemd,
C. T. van Meurs, *Voorzitter.*
de Bordes, *Secretaris.*

MARINE.

Openbare aanbesteding bij inschrijving op Woensdag den 21sten Augustus 1861, des voormiddags ten 11 ure, aan 's Rijks werf te Vlissingen, van:

het maken van eene afsluiting van het geschut- en ankerpark langs den Straatweg op de Werf van Uitrusting, benevens het vernieuwen van twee due d'alven tusschen de beide hoofden van de Marinehaven, met gedeeltelijke bijlevering van materialen.

Volgens bestek en voorwaarden, ter lezing liggende ten burele van den hoofdingenieur op gemelde werf, bij wien tevens alle verdere inlichtingen kunnen verkregen worden.

De inschrijvingsbiljetten moeten op zegel en behoorlijk gesloten, uiterlijk op voorschreven dag en uur ter griffie van de Directie der Marine te Vlissingen zijn bezorgd.

Vlissingen, 9 Augustus 1861.

De Schout bij Nacht, Adjudant des Konings in buitengewone dienst, Directeur en Kommandant der Marine,
H. Wipff.

MARINE.

Openbare Verkooping aan 's Rijks Werf te Vlissingen, op Maandag den 19den Augustus 1861, des voormiddags ten 10 ure, van voor 's Rijks dienst afgekeurde goederen, als:

Eiken, Dennen en ander Brandhout, Schalen, Spaanders, Afbraak van Beschietwerk enz.

Waarvan de bezigtiging kan geschieden twee werkdagen te voren en de veilingsconditien alsdan zijn gedeponeerd ter Griffie van voorschreven Werf.

Vlissingen, den 10den Augustus 1861.

De Schout bij Nacht, Adjudant des Konings in buitengewone dienst, Directeur en Kommandant der Marine,
H. Wipff.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te 's Bosch zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

het herstellen der afsluiting om het Groot Tuighuis, onder het beheer der Genie te 's Bosch.

Deze Aanbesteding zal geschieden op Maandag den 19den Augustus 1861, des morgens ten elf ure, in het Café-restaurant bij L. Cordens, te 's Bosch, alwaar van den 12den Augustus het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen verkregen worden bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te 's Bosch.

Het gedrukt Bestek van dit werk zal van den 12den Augustus 1861, bij de heeren Lutkie en Cranenburg, Boekhandelaars te 's Bosch, voorwaardelijk verkrijgbaar zijn.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** In den jare 1861, den veertienden Augustus, ten verzoeke van *Carolina Leopoldina Elisabeth Kremer* of *Cremer*, Huisvrouw van *Gerrit Jansz. Adriaan*, regtens zonder bekende woon- of verblijfplaats, doch feitelijk verblijf houdende te Rotterdam, ten deze woonplaats gekozen hebbende te Amsterdam ten Kantore van den door haar gestelden Procureur *Johannes Gerardus Kuhn*, op de Raamgracht, N°. 553, te Amsterdam, en uit krachte van een Vonnis door de Arrondissements-regtbank te Amsterdam, Vacantiekamer, den negenden Julij 1800 een en zestig gewezen, behoorlijk geregistreerd;

Heb ik *Johannes Samuel Stadig*, Deurwaarder bij de Arrondissements-regtbank te Amsterdam, wonende aldaar in de Spiegelstraat bij de Kerkstraat, B B, N°. 49, zijnde gepatenteerd,

ten *tweeden male* Gedagvaard:

Gerrit Jansz. Adriaan, laatst gewoond hebbende te Amsterdam, thans afwezig, en alzoo mijn Exploit doende bij aanplakking aan het Huis der Gemeente en de Vergaderzaal der Arrondissements-Regtbank te Amsterdam, mitsgaders bij plaatsing in de *Nederlandsche Staats-courant*, als daartoe bij beschikking dezer Regtbank dd. 4 Februarij jl. aangewezen,

Om na verloop van drie maanden na heden en alzoo op Dingsdag den zes en twintigsten November aanstaande, des morgens ten elf ure, bij vooraf gestelden Procureur te verschijnen ter Teregtzitting van de Eerste Kamer der Arrondissements-regtbank te Amsterdam, gehouden wordende in het Geregtsgebouw op de Prinsengracht aldaar; — ten einde:

aangezien de Eischeresse, op den achtsten Maart 1800 negen en veertig in de gemeente Helder zijnde gehuwd met *Gerrit Janz. Adriaan*, zich met haren echtgenoot (den Gedaagde) hier ter stede met der woon gevestigd heeft;

aangezien de Gedaagde zich op den drie en twintigsten September 1800 vijftig als Matroos ter koopvaardij heeft doen aanmonsteren op het Galjootschip *Onderneming*, Kapitein *A. F. Marmelstein*, naar Mobile, van welk schip hij ingevolge destijds ingewonnen berigt in Engeland gedeserteerd is, zonder dat sedert iets het allerminst van hem vernomen is, dan alleen dat hij, volgens onder het scheepsvolk verspreide geruchten, door eenig noodlottig toeval zoude zijn omgekomen, waarvan echter niets met zekerheid bekend of eenig bewijs te leveren is;

aangezien de Gedaagde bij het verlaten zijner laatste te Amsterdam gevestigde woonplaats geen volmagt tot het waarnemen zijner zaken of orde op het beheer daarvan gesteld hebbende, de Eischeresse gebruik wenscht te maken van de bevoegdheid haar bij de wet toegekend, om namelijk niet alleen het Regtsvermoeden van Overlijden van den Gedaagde te provoceren, maar ook van den Regter verlof te vragen tot het aangaan van een ander Huwelijk en tot dat einde aan gemelde Regtbank heeft gevraagd verlof den Gedaagde bij openbare Dagvaarding te doen oproepen, ten einde, in geval van niet-verschijning, worde verklaard dat er ten aanzien van den Gedaagde bestaat Regtsvermoeden van Overlijden sedert 30 September 1800 vijftig, en zoo als verder bij gemeld verzoekschrift is omschreven;

aangezien de Eischeresse krachtens de op dit verzoekschrift verleende beschikking, den Gedaagde, op den voet en de wijze bij die beschikking omschreven, bij geregistreerd exploit van den Deurwaarder *J. S. Stadig*, van den zestienden Maart 1800 een en zestig, heeft doen dagvaarden, ten einde van zijn aanwezen te doen blijken;

aangezien de Gedaagde ten dage dienende niet zijnde verschenen, van die niet-verschijning aan de Eischeresse bij het in den hoofde dezes gemelde Vonnis is verleend acte, met verlof tot het doen dezer tweede openbare dagvaarding,

Mitsdien alsnu ten dage dienende hetzij in persoon of door iemand van zijnentwege van zijn aanwezen te doen blijken, met verklaring dat, bij gebreke van den Gedaagde om hetzij in persoon, hetzij door iemand van zijnentwege van zijn aanwezen te doen blijken, door de Eischeresse op haren bij voormeld verzoekschrift gedanen eisch zal worden voortgeprocedeerd ingevolge de Wet.

En heb ik Deurwaarder voornoemd, exploit doende als gezegd is, nog gelaten afschrift dezes aan den Edel Achtbaren Heer Officier van Justitie bij gemelde Regtbank, die ten blijke daarvan het oorspronkelijk met *gezien* heeft geteekend. De kosten in debet zijn f 7.65[5].

Sal. . . .	f 5.25	J. S. Stadig, *Deurw.*
Versch. .	1.20	Gezien en afschrift overgenomen door ons Officier
Vac . . .	1.20[5]	van Justitie bij de Arrondissements-regtbank te Amsterdam, den veertienden Augustus 1861. (Get.)
	f 7.65[5]	*H. A. Hartogh.*

[Kosteloos.]

Extract-Vonnis.

Bij Vonnis van de Arrondissements-regtbank te Leeuwarden van den 8den December 1839, is, ten verzoeke van Vrouwe *Juliana Agatha* Baronesse *thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg*, Douairière *thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg*, zonder beroep, te Leeuwarden, de Hoog Welgeboren Heer *Watze Julius Justus Dominicus* baron *thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg*, voorheen Geëmploijeerde bij het Kadaster, laatst woonachtig en gedomicilieerd te Leeuwarden, gesteld onder Curatele, ter oorzake van krankzinnigheid.

Voor Extract conform,
R. Attema, *Procureur.*

*** Bij Vonnis van de Arrondissements-regtbank te Rotterdam, van den 9den Augustus 1861, is *Johannes Wildenburg*, die in het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen aldaar wordt verpleegd, ter requisitie van het Openbaar Ministerie, op grond van krankzinnigheid, gesteld onder Curatele.

De Officier van Justitie te Rotterdam,
D. Fockema, *Subst.*

*** De ondergeteekende, bij Vonnis der Arrondissements-regtbank te 's Gravenhage (Kamer van Vacantie), van den 9den Augustus 1861, benoemd zijnde tot Curator in de onbeheerde Nalatenschappen: 1°. van *Johannes Bouwmeester*, in leven Matroos 1ste klasse, gedomicilieerd geweest te 's Gravenhage en op den 19den Februarij 1859 aan boord van 's Rijks Schoenerbrik *Lancier* gesneuveld, en 2°. *Antonius Langeveld*, in leven Matroos 3de klasse, mede gedomicilieerd te 's Gravenhage en den 4den December 1858 te Riouw in Nederlandsch Oost-Indie overleden, roept bij deze op al degenen die tot gezegde Nalatenschappen vermeenen geregtigd te zijn, om vóór of op den 1sten September aanstaande hunne bewijzen van Erfgeregtigheid in te leveren bij den ondergeteekende, (2de Wagenstraat, n°. 107), terwijl tevens zij, die aan die Nalatenschappen iets verschuldigd mogten zijn of daarvan te vorderen hebben, uitgenoodigd worden vóór gezegden datum daarvan bij den ondergeteekende betaling of opgave te doen.

's Gravenhage, 16 Augustus 1861.

J. Wolff, *Commissionair.*

TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

Vrijdag 16 Augustus 1861.

Amsterdam.

	pCt.			
Nederl. Werkelijke Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$63\frac{3}{4}$	$63\frac{7}{8}$	—
Dito dito	3	$75\frac{7}{8}$	—	—
Dito dito	4	$98\frac{7}{8}$	99	—
Handel-maatschappij . . .		$133\frac{9}{16}$	—	—
Spanje	$1\frac{3}{4}$	$42\frac{1}{4}$	—	—
Binnenlandsche nieuwe .	3	$46\frac{11}{16}$	—	—
Portugal, oude.	3	—	—	—
Rusland, oude	5	$102\frac{3}{4}$	—	—
Nieuwe	5	$101\frac{1}{4}$	—	—
Hope	4	$75\frac{1}{4}$	—	—
Stieglitz	4	—	—	—
Dito, 5de serie	5	83	—	—
Dito, 6de serie	5	$94\frac{7}{16}$	—	—
Leening 1860	$4\frac{1}{2}$	$89\frac{3}{4}$	—	—
Oostenrijk, Metalliek . . .	5	$46\frac{1}{2}$	$46\frac{5}{8}$	$46\frac{1}{2}$
Dito	$2\frac{1}{2}$	$24\frac{1}{2}$	—	—
Zilveren.	5	$69\frac{1}{8}$	$69\frac{1}{2}$	—
Nationalen	5	$55\frac{1}{8}$	$55\frac{1}{4}$	$55\frac{3}{16}$

Londen, Consols.	$90\frac{3}{4}$	Antwerpen, Metalliek. .	58
Spanje	—	Spanje	—
Parijs, Fr. rente	—	Weenen, Metalliek. . .	68.00
Spanje	$48\frac{3}{4}$	Wissel Londen.	187.00

OVERZIGT VAN NEDERLANDS IN-, UIT- EN DOORVOER

van eenige der voornaamste handelsartikelen in de maand Junij **1860** *en* **1861.**

ARTIKELEN.	Maatstaf.	Algemeene invoer.		Invoer tot verbruik.		Algemeene uitvoer.		Uitvoer uit het vrije verkeer.		Doorvoer.	
		1860.	1861.	1860.	1861.	1860.	1861.	1860.	1861.	1860.	1861.
BOTER, eetbare	ponden	128,788	64,552	29,587	13,937	1,925,483	2,120,676	1,826,232	2,070,061	99,251	50,615
DROOGERIJEN	waarde	370,331	576,164	130,529	254,470	391,148	382,304	91,239	72,678	299,909	309,626
GAREN, van katoen, ongetwijnd en ongeverwd	ponden	1,007,052	1,160,803	550,523	635,707	471,461	545,734	2,665	6,753	468,796	538,981
» » » getwijnd of geverwd	id.	248,543	164,783	31,820	34,571	239,879	210,811	22,439	80,628	217,440	130,188
GEDISTILLEERD, op fust	vaten	4,755	4,726	356	323	23,104	14,728	19,208	12,523	3,901	2,205
GRANEN, tarwe	lasten	4,461	3,135	4,290	2,133	1,203	1,623	1,091	892	112	731
» rogge	id.	17,387	11,118	14,427	9,982	4,485	2,620	1,681	1,466	2,804	1,154
» gerst	id.	4,509	6,657	4,500	6,657	735	413	726	413	9	»
» boekweit	id.	549	676	549	676	61	11	61	11	»	»
» haver	id.	190	201	53	134	1,789	1,758	1,652	1,691	137	67
» meel	ponden	1,890,969	2,753,927	1,559,299	1,771,949	469,329	1,219,252	96,482	236,267	372,847	982,985
IJZER, ruw,	waarde	682,947	933,018	682,947	933,018	364,337	519,453	364,337	519,453	»	»
IJZERWERK	id.	299,173	420,182	102,294	116,578	270,025	354,165	87,719	43,846	182,276	310,819
INDIGO	ponden	86,951	89,080	40,799	74,711	150,309	182,455	119,462	128,294	30,847	59,161
KAAS	id.	30,093	22,592	17,671	13,735	2,141,672	1,865,014	2,129,164	1,856,117	12,508	8,897
KATOEN, ongesponnen	id.	3,224,702	3,291,292	3,224,702	3,291,292	2,331,472	2,597,630	2,331,472	2,597,630	»	»
KOFFIJ	id.	2,537,536	4,847,725	2,520,965	4,845,860	2,143,143	5,293,409	2,126,572	5,291,544	16,571	1,865
MANUFACTUREN, van zijde, katoen, hennep, vlas enz.	waarde	2,333,432	2,565,586	1,026,262	1,270,264	2,329,191	2,928,676	1,039,453	1,668,674	1,289,738	1,260,002
» » wolle. Lakens	ponden	30,767	32,461	25,920	26,125	5,545	7,299	698	840	4,847	6,959
» » » waarvan de 6 Nederlandsche ellen 1 pond of meer wegen	id.	23,952	16,548	12,289	10,696	20,919	11,146	8,838	5,200	12,081	5,946
» van wolle, waarvan de 6 Nederlandsche ellen minder dan 1 pond wegen	waarde	336,502	329,203	206,086	206,394	137,460	130,014	7,201	4,371	130,259	125,643
OLIE van plat en rond zaad	vaten	5,015	5,657	56	9	6,423	8,246	1,490	2,598	4,933	5,648
RIJST	ponden	1,352,861	2,942,636	1,295,402	2,718,964	1,131,280	1,003,052	1,009,630	911,338	121,650	91,714
SLAGTVEE, stieren, ossen, koeijen en vaarzen	stuks	2,043	930	1,404	679	6,339	6,796	5,700	6,545	639	251
» schapen	id.	3,971	779	2,088	568	4,940	13,694	3,057	13,483	1,883	211
SUIKER, ruwe	ponden	6,453,554	15,015,709	6,189,891	9,036,494	3,135,161	2,946,954	6,909	116,764	3,128,252	2,830,190
» geraffineerde	id.	46,382	27,695	2	19	5,649,694	6,055,232	5,604,786	6,052,029	44,908	3,203
TABAK, in rollen of bladen	id.	1,465,427	2,744,551	874,992	1,299,561	524,896	2,069,894	278,070	773,178	246,826	1,296,716
TIN,	id.	159,857	276,308	159,857	276,308	257,905	163,989	257,905	163,989	»	»
WIJN op fust	vaten	17,841	14,324	10,085	4,718	6,825	4,104	»	»	6,825	4,104
ZAAD (oliezaden)	lasten	2,732	1,957	2,245	1,957	551	187	63	186	488	1

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den* 16*den Augustus* 1861.

In de heden gehouden zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal is behandeld het wets-ontwerp op de nationale militie.

De heer Michiels van Kessenich opende de beraadslagingen. Hij zeide geene onoverkomelijke bezwaren in het wets-ontwerp te zien, zoo daarin het beginsel niet ware opgenomen dat het bondscontingent van Limburg, bij ontstentenis van vrijwilligers, uit ingezetenen der provincie zou worden aangevuld. Zijns inziens was uit het vroeger voorgevallene genoegzaam gebleken dat, alhoewel aan Limburg betrekkingen tot den Duitschen Bond opgelegd waren, daarom nog geene verpligtingen op die provincie afzonderlijk rustten. Die stelling ontwikkelde hij door eene historische beschouwing der dienaangaande gesloten overeenkomsten, waaruit hij afleidde, dat dit gewest geene dubbele lasten kan hebben, maar dat de lasten gelijkelijk over alle provincien moesten verdeeld worden. Het door hem bedoelde beginsel moest hij dus afkeuren, evenzeer als de ophelderingen in de Memorie van Beantwoording gegeven op de aanmerkingen van het Verslag der Kamer aangaande de oplegging eener dienstverpligting aan Limburg jegens den Duitschen Bond. De regten der ingezetenen aldaar werden op die wijze, geloofde hij, gekrenkt, daar de ingelijfde lotelingen uit Limburg aldus verre achter anderen werden gesteld. Groote ongelijkheid zou daardoor ontstaan, bepaaldelijk met opzigt tot art. 16, § 1, van het ontwerp. Ook kon hij zich niet vereenigen met het antwoord der Regering op de beschouwingen van het Verslag der Kamer aangaande art. 121, waar dit punt meer bepaaldelijk behandeld werd. Uit vele bijzonderheden bleek, zijns inziens, duidelijk, dat men niet bevoegd was Limburg in eene dubbele verhouding te plaatsen. Vroeger was reeds erkend dat het Limburgsch bondscontingent een deel van het Nederlandsche leger uitmaakte, en dit bewees alweder dat het niet alleen uit inwoners van Limburg moest bestaan. Daar Limburg niet de oorzaak was van den tegenwoordigen toestand zijner betrekkingen tot den Duitschen Bond, moest hij voor die provincie billijk en grondwettig regt verlangen. Om het beginsel van art. 121 zou hij tegen de wet stemmen.

De heer Schimmelpenninck van der Oije toonde aan dat, hoe veel grond van waarheid het betoog van den heer Michiels van Kessenich had, men toch tot eene andere uitkomst moest komen. Aangaande de wet in het algemeen verheugde het hem, dat, niettegenstaande de langdurige discussie der Tweede Kamer en bij de vele wijzigingen die het wets-ontwerp aldaar had ondergaan, daarin nog veel eenheid was behouden. Evenwel waren er verandeirngen in gekomen, die hij betreurde: bijv. de weglating van art. 190 en de wijziging van art. 121. Intusschen geloofde hij met opzigt tot art. 190, dat daarin nader zou kunnen voorzien worden; terwijl art. 121 betreffende de quaestie van Limburg, nu beter uitdrukte wat in het oorspronkelijk artikel niet duidelijk genoeg was. Hij herinnerde hierbij wat vroeger was voorgevallen, en zeide, dat, als men een beginsel van onregt op Limburg had gelegd, daarom nog geen gelijke verpligting op geheel Nederland moest rusten. Men moest nu den tegenwoordigen staat van dat gewest zoeken te veranderen, en den Bond bijv. eene soort van jaarlijksche geldelijke vergoeding in de plaats van een contingent aanbieden. Daarover konden onderhandelingen aangeknoopt worden; vielen die ongelukkig uit, dan nog zou er voor de lotelingen in Limburg het voordeel bestaan, dat zij in hun gewest dienst konden nemen; en bij gebreke van een genoegzaam aantal vrijwilligers zoude er, in geval het contingent in dienst van den Duitschen Bond moest overgaan, wel middel wezen om de lotelingen daarin te gemoet te komen. Hij deelde ook niet in het denkbeeld dat het Limburgsch contingent uitsluitend deel van het Nederlandsche leger uitmaakte, als het voor den Bond dienstpligtig was. Ten opzigte der plaatsvervanging kon hij zich niet vereenigen met de meening dat het Fransche stelsel niet aanbevelenswaardig was, en dat daarbij geen genoegzaam aantal vrijwilligers zou te verkrijgen zijn. Hij wenschte de middelen van afkoop uitgebreid te zien, waardoor ook de bezwaren van de loting zouden verminderen. Over de belangen van den krijgsman in het bijzonder handelende, sprak hij over diens ligchaam, tucht en zedelijkheid. Hij erkende dat de soldaat hier te lande over het algemeen goed werd behandeld; in één punt was dat echter niet geheel het geval, namelijk in de kazernering; de gezondheid en het leven waren daarmede gemoeid. Vele plaatsen hadden goede kazernen: maar op andere, bepaaldelijk te Nijmegen en Doesborgh, bleef in dit opzigt zeer veel te wenschen. Nopens de tucht merkte hij op dat aan eene scherpe tucht behoefte was, maar deze behoefde niet te veranderen in onmenschkundige behandeling, waardoor de geest in het leger gevaar liep uit te dooven. Straf moest, naar zijn oordeel, minder goede uitwerking hebben dan eene zachte en oordeelkundige behandeling, hetgeen hij bij eigen ondervinding kon getuigen. En wat hij hier meer bepaald op den soldaat toepasselijk achtte, wilde hij niet minder op de officieren toegepast zien. Ten aanzien van de zedelijkheid zeide hij, dat hiervoor reeds veel was gedaan, maar nog niet genoeg. Zoo moest gewaakt worden tegen het misbruik van sterken drank; hetgeen kon geschieden door het verschaffen van bezigheid en het bezig houden in de kazernen, waardoor ook vermeerdering van het aantal vrijwilligers konde bewerkt worden Hiertoe zou ook bijdragen kunnen, dat aan deze vrijwilligers gelegenheid wierd gegeven, om hooger op te klimmen dan den rang van onderofficier, zoo hij dit verdiende. Het ontvangen van handgeld moest daarin geen bezwaar zijn; daar de man aan wien het geld te goed kwam, daarmede niet in slechter conditie verkeerde dan andere personen, die in betrekkingen van anderen aard uitrustinggelden of onderstand uit beurzen verkregen. Uitzondering voor den vrijwilliger kwam hem dus niet gepast voor. Eindelijk handelde hij over de in te dienen wet op de schutterijen. Hij wilde daarop nu niet aandringen, bij de vele werkzaamheden die de Minister van Binnenlandsche Zaken te verrigten had, na den moeijelijken arbeid aan dit wets-ontwerp besteed. Maar hij wenschte te wijzen op de moeijelijkheid van die wet, en gaf op welke beginselen hij gaarne daarin opgenomen zou zien, de categorien op te roepen personen, den ouderdom dien zij moesten bezitten, het aantal onder de wapenen te brengen manschappen, de doelmatige keuze van personen voor de kaders der schutterijen, alle punten waarvan hij op grond van eigen ondervinding, eene andere regeling noodig keurde, dan in de bestaande wet van 1827 vervat was.

De heer Fransen van de Putte zeide dat de wetgever steeds met bezwaren te kampen had bij de zamenstelling van organieke wetten, in verband met de grondwettige bepalingen. Dit was nu ook met het onderhavige wets-ontwerp het geval, en wel meer bepaaldelijk met opzigt tot de wettelijke inrigting van het leger, en de afscheiding van staande legermagt en militie. Daaromtrent bestond verschil van lezing en toepassing. Hij voor zich wenschte aan de Grondwet vastgehouden te zien; en daaraan gevolg gegeven, in verband met de mogelijkheid en uitvoerbaarheid. Hem was het gelukt den strijd, waarop hij gewezen had, voor zich op te lossen. Hij zag daarin vele voordeelen, en zoude gaarne omtrent de voor hem nog bestaande bezwaren nadere inlichtingen van wege de Regering afwachten. Daartoe behoorden onder anderen de quaestie van art. 49, omtrent de grootte der lotelingen, in verband met de definitive vrijstelling; de quaestie omtrent de aanvullingen voortvloeijende uit het voorschrift van art. 24, het verband tusschen art. 5 en art. 149 aangaande de zeemilitie en den strijd bestaande tusschen art 142 van de wet en art. 185 van de Grondwet. Met voldoening had hij de verklaring van den Minister van Marine vernomen, dat de lijfstraffen aan boord der schepen afgeschaft of geschorst waren: hieromtrent wenschte hij te weten of het voornemen bestond om op dit punt de bestaande wetgeving te veranderen. Hij uitte den wensch dat al het mogelijke gedaan wierd tot veraangenaming en verbetering van het leven en het verblijf aan 's lands schepen, zullende daardoor het vooroordeel tegen de zeedienst aanmerkelijk verminderen.

De heer van Andringa de Kempenaer wees op de belang[illegible] het onderhavige onderwerp, welks regeling reeds te lang was achterwege gebleven. Hoewel aanmerkingen op dit ontwerp hebbende, waren zij van te ondergeschikt belang, om daarbij niet al het goede der voordragt geheel op den voorgrond te doen komen.

Ondertusschen wilde hij niet nalaten die aanmerkingen op te geven; zij betroffen art. 1 en art. 2 met betrekking tot de sterkte der militie, en de jaarlijksche ligtingen, die hij grooter en bezwarender achtte dan bij de bestaande wetgeving, in verhouding tot de bevolking; aan het beleid der Regering liet hij het over om tot het getal van 55 000 man der militie waartoe nu besloten was, niet dan noode en in buitengewone omstandigheden over te gaan.

Een voornaam bezwaar had hij tegen het nu aangenomen stelsel van definitive vrijstelling, in afwijking van het bestaande, waarbij jaarlijksche vrijstellingen werden toegestaan. Hij vreesde voor de vele moeijelijkheden en misbruiken die daaruit zouden ontstaan, en geloofde dat daarop zou moeten teruggekomen worden, in het bijzonder met betrekking tot de quaestie van de lengtemaat, van tijdelijke gebreken, en wat dies meer zij. Het deed hem leed dat de bepaling van de vrijheid van minderjarigen om zich buiten toestemming der ouders in de krijgsdienst te begeven, uit de wet was genomen; de uitligting der bepaling door de Tweede Kamer achtte hij nadeelig voor het leger en de belanghebbenden, die zich aan den krijgsstand wilden wijden.

De bepaling van art. 132, om verlofgangers geen soldij of toelage te geven, vond hij niet regtvaardig. Werd voor deze de uitlegging in de Memorie van Beantwoording op het verslag in de plaats gesteld, dan zou hij zich daarmede kunnen vereenigen.

De heer van Nispen van Pannerden herinnerde aan de bestaande wettelijke bepalingen die dit onderwerp regelden, en doorliep kortelijk den inhoud dier wetgeving om aan te toonen, op welke beginselen zij gebouwd waren; bepaaldelijk die voorkomende in de artt. 1, 2, 5, 10, 15 der wet van 1817, aangaande de sterkte, de indeeling, de ligtingen en de aanvulling; en die der artt. 1, 12, 13 der wet van 1818, met betrekking tot dezelfde onderdeelen. Die beginselen vergeleek hij met die nopens de sterkte der ligtingen en de inlijving, voorkomende in de artt. 1, 2, 120 en 121. Werd het ontwerp wet dan zou de sterkte en de inrigting niet door de wet geregeld worden. Dit was naar zijn oordeel met de Grondwet niet overeen te brengen, herinnerende hij aan den inhoud van de artt. 215 en 189 der Grondwetten van 1815 en 1848. Die bepalingen waren te dien opzigte, zijns inziens, duidelijk, en hij werd in zijn gevoelen door de geschiedenis der grondwetsherziening versterkt, evenzeer als door den inhoud van het verslag der Commissie die in 1848 met het ontwerpen eener Grondwet belast was geweest. Hij bleef overtuigd dat alleen eene regeling bij de wet in dit opzigt moest plaats hebben, en dat zij niet afhankelijk van het goedvinden van de uitvoerende magt mogt gesteld worden. Wat in de Memorie van Beantwoording gezegd was met betrekking tot de sterkte en de inlijving der militie bij het leger als aanvulling daarvan bij gebreke van genoegzame vrijwilligers, kon niet voor de toekomst bij opvolgende regeringen binden. Met betrekking tot de sterkte was de last der ligtingen nu aan de ingezetenen op te leggen zwaarder dan volgens de bestaande wetgeving; ook vreesde hij dat, bij de aan de Regering door deze wet in dit opzigt gegeven magt, nog de kosten voor het Departement van Oorlog in het vervolg aanmerkelijk zouden kunnen toenemen. Hij wilde door aanneming van het wets-ontwerp niet gebonden geacht worden in zijn oordeel over de nadere begrootingen van dat Departement. Wat de inrigting der militie aanging, zoo was hij van oordeel dat dit bij de wet moest geregeld worden, hetgeen almede, naar zijn begrip, niet bij deze wet plaats vond. Aangaande de zeemilitie herinnerde hij aan de bepaling van art. 186 der Grondwet, waarbij de beslissing dienaangaande aan de wetgevende magt werd overgelaten. Deze wet liet dit punt in het onzekere, en ook deze zaak werd aan de wetgevende magt overgelaten. Werd nu de zeemilitie daargesteld dan geloofde hij dat deze weinig nut zou stichten, daar de hiertoe betrekkelijke bepalingen der wet weinig goeds daarvan konden beloven, en meer als overgangsbepalingen te beschouwen waren tot een stelsel waarmede hij zich niet zou kunnen vereenigen. Nopens dezen grondslag der ligtingen vreesde hij dat het nu voorgedragen beginsel tot onbillijkheden zou leiden, en aan te merken was als nadeelig voor het platte land en voordeelig voor de steden; en hij meende dat het behoud der bestaande bepalingen hieromtrent verkieslijk was, hetgeen hij betoogde door aanhaling van onderscheiden cijfers met betrekking tot het getal van ingeschrevenen voor een zeker aantal jaren.

Aangaande de onderdeelen trad hij in eenige beschouwingen over art. 26 nopens sommige aangiften, art. 47, n°. 1, 2 en 3, rakende sommige vrijstellingen in verband met de definitive vrijstelling waaruit hij moeijelijkheden verwachtte, evenzeer als uit art. 50; aangaande de vrijstellingen wegens broederdienst; art. 60 en volgende betreffende de plaatsvervangers; de artt. 103 en 104 rakende het beroep van de uitspraken van Gedeputeerde Staten op den Koning, en niet op een col-

legie van administratieve regt raak; art. 127 over de jaarlijksche ontheffing van werkelijke dienst voor geestelijken en studenten in de godgeleerdheid, zonder eenige bepaling omtrent definitive vrijstelling enz.; art. 130 met opzigt tot de beoordeeling van misdrijven door verlofgangers begaan. Uit een en ander zeide hij dat voldoende bleek dat hij met de wet niet zeer ingenomen was; waren de te ontvangen inlichtingen niet voldoende, dan zou hij tegen het wets-ontwerp stemmen.

De heer van Swinderen zeide niet te kunnen heenstappen over de grondwettige bezwaren die hij dit wets-ontwerp bestonden, vooral met betrekking tot de inlijving der militie in de vaste landmagt, zullende hij zich om die redenen tegen de wet verklaren.

De heer Boreel van Hogelanden verklaarde zich voor het wets-ontwerp. Hij juichte het toe dat nu alles betrekkelijk de nationale militie in ééne wet bijeengebragt was, dat een beroep in laatste ressort op den Koning werd ingevoerd, dat het stelsel van definitive vrijstelling nu zou worden aangenomen. Dit alles nam niet weg dat hij ook bezwaren had; een bezwaar slechts wilde hij nu opsommen en dat betrof art. 85 der wet, waarbij ten koste van de gemeenten werden gebragt de uitgaven van localen voor de militieraden, waardoor alweder nieuwe lasten op de gemeenten zouden drukken; een punt waarop hij reeds geruimen tijd geleden gewezen had.

De Minister van Binnenlandsche Zaken verdedigde het wets-ontwerp en behandelde het eerst de quaestie van het Limburgsch bonds-contingent. Hieromtrent, meende hij, moest men niet afdwalen op politiek of internationaal terrein, waarom hij alleen onderzocht of voor Limburg bepalingen in dit wets-ontwerp voorkwamen met betrekking tot de dienstpligtigheid die als onbillijk te beschouwen waren. Dit kon hij niet inzien; art. 121 schreef niet anders voor dan dat aan het Limburgsch bondscontingent alleen ingezetenen uit Limburg zouden toegevoegd worden, waaruit geene meerdere verpligtingen met betrekking tot de militiedienst voor die ingelijfden zouden ontstaan daar de militiewet voor alle provincien gelijkelijk werkte. Door de wijziging welke art. 121 in de Tweede Kamer had ondergaan, was eenige ongerustheid in Limburg ontstaan; gelijk hij de afgevaardigden uit dat gewest aldaar gerust gesteld had, zoo hoopte hij dat hetzelfde alsnu met de leden in deze Kamer mogt plaats hebben.

Wat het door den heer Schimmelpenninck van der Oije aangevoerde betrof, betreurde hij met dezen de afstemming in de Tweede Kamer van art. 190, maar die wegneming behoefde niet tot eene intrekking van het ontwerp te leiden. Met betrekking tot de quaestie van afkoop voor plaatsvervanging, waarover dezelfde heer had gesproken, verdedigde hij het voorgedragen stelsel en bestreed het Fransche, waarbij wel geld gegeven maar geene manschappen bekomen werden, ten gevolge waarvan de ligtingen van volgende jaren uitgebreid werden; iets wat men hier niet zou goedkeuren. Ook het Belgische stelsel was alles behalve prijzenswaardig; zoodat het in het belang van dienst en personen beter was het bestaande systema van plaatsvervanging te behouden. Hij dankte hetzelfde lid voor de gegeven wenken omtrent de zamenstelling der wet op de schutterijen, waarmede men zich ernstig bezig hield, waarbij men de aansluiting aan de militie, en de completering der legermagt voornamelijk op het oog zou hebben.

Met betrekking tot de quaestie der inrigting en der sterkte van de militie in verband met de door sommige sprekers aangevoerde grondwettige bepalingen, trad hij in eenige tegenbeschouwingen. In de geopperde bezwaren deelde hij geenszins en geloofde dat hier eene interpretatie moest aangenomen worden die de uitvoering mogelijk maakte. De sterkte en de inrigting, volgens de Grondwet bij de wet te bepalen, werd hier wel degelijk behandeld, daar voldoende voorschriften omtrent beide alsmede omtrent de inlijving voorkwamen. Deze voorschriften konden nu wel niet volledig zijn, maar zij bestonden in allen gevalle, en daarmede verviel het grondwettig bezwaar. Volgens het wets-ontwerp zou men eene vaste landmagt hebben, benevens eene nationale militie, in één corps te vereenigen.

Hierna gaf hij zijne meening te kennen omtrent de onderscheidene onderdeelen van het wets-ontwerp waarop aanmerkingen gemaakt waren. Dat was het geval: 1°. met de voorstellen van art. 47 nopens de vrijstellingen, welke men beoordeelen moest in verband met het stelsel van afscheiding van ligtingen; 2°. met art. 24 waaromtrent gevraagd was of de krankzinnigen zouden strekken in mindering van het contingent, eene vraag die hij ontkennend moest beantwoorden; 3°. met art. 5 en art. 149 der wet en art. 186 der Grondwet, aangaande de zeemilitie, welke men onderling in strijd had geacht; eene bewering, die hij niet kon toegeven; met de artt. 1 en 2 aangaande de sterkte der militie, die men bezwarend had genoemd, hetgeen hij niet kon toegeven, alhoewel de inhoud van beide artikelen verschilde van het oorspronkelijk denkbeeld der Regering, daar zij door de Tweede Kamer gewijzigd waren; 5°. de verwijdering der bepaling, dat de minderjarige buiten goedvinden van zijne ouders in dienst kon treden; waaromtrent hij aanmerkte, dat slechts ter tegemoetkoming aan gemoedsbezwaren, door vele leden in de andere Kamer aan den dag gelegd, die bepaling door de Regering was ingetrokken. Verder verdedigde hij den inhoud der artikelen, waartegen aanmerkingen gemaakt waren, met name de artt. 2 en 26, art. 47 (over de vrijstellingen), art. 50 (idem), de artt. 60 en volgende (over de plaatsvervangers), de artt. 103 en 104 (de appellen van uitspraken van Gedeputeerde Staten bij den Koning betreffende), art. 127 (vrijstelling van geestelijken en bedienaren van de godsdienst en van anderen in bijzondere gevallen), art. 130 (beoordeeling van feiten begaan door verlofgangers) en art. 85 (opdragt aan de gemeenten van de zorg voor het verschaffen van localen en schrijfbehoeften ten behoeve van de militieraden.

De voortzetting der beraadslaging is bepaald op morgen, des voormiddags ten elf ure.

De heer Huydecoper van Maarsseveen bragt, namens de Commissie van verzoekschriften, op een adres verslag uit, met welks conclusie de Kamer zich vereenigde.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.